

**Amanjulo Amalaji aganjamba
hu Yesu Kurisito ng'olu
Mariko
gaganandiiha
Enyanjula**

Amanjulo Amalaji aga Yesu Kurisito ng'olu *Mariko* gaganandiiha, ganyonyola hu bulamu wa Yesu Kurisito. Hino nj'ehitabo, mu bitabo ebine ebiroma hu Manjulo Amalaji, ehi beheerera ohujandiiha oluvanyuma lw'ohusaaliwa hwa Kurisito. Ebitabo ebine ebyo, nje Matayo ni Mariko ni Luka ko ni Yowaane. Hino nj'ehitabo ehira obuupi mu ebitabo ebine ebyo. Era Mariko gahinjandiiha njagati w'emyaha enkaaga n'etaanu ko n'esavvu. Abahugu mu by'Ebbayibbuli baloma baati Mariko gaganandiiha naali e Rooma ohugobosa mu abafugiirira Kurisito, amaani.

Mariko oyo bamulanganga esiina erindi baati Yowaane era gaali meeri ya Pawulo ni Banabasi aye omuhago gwawe nga gufaahomo olu gabadulumaho ni baali ni bali mu lugendo (Bik 13:13). Oluvanyuma Mariko gatiina ni Banabasi (Bik 15:37-39). Era Mariko oyo gaali meeri ya Peetero yeesi (1 Peet 5:13). Engeri Mariko sigaali mulala hu beegi ba Yesu, abahugu mu by'Ebbayibbuli baloma baati mbo gaganandiiha bingi ohujwa hu Peetero. Mariko ata esira hu bunjeeresa ko n'esomesa ya Yesu mu biseera

eby'ekomererero.

Ebiri mu hitabo hino mu buupi

1. Mariko ganjula Amanuliro Amalaji (1:1-13)
2. Obuñeeresa wa Yesu mu twale ly'e Galilaaya (1:14-8:21)
3. Olugendo lwa Yesu n'anjwa e Galilaaya ohutiina mu hibuga Yersaalemu (8:22-10:52)
4. Obulamu wa Yesu hu hyalo n'ebi gahola e Yersaalemu n'ohufa ko n'ohulamuha huhwe (11:1-16:8)

Ohubuulira hwa Yowaane Omubatiza (Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Yow 1:19-28)

¹ Gano nj'Amanuliro Amalaji aganjamba hu Yesu Kurisito Omwana wa Hatonda.

² Gatandiha n'ebibono bya Hatonda ebi naabbi Yisaaya ganjandiiha ati,

"Nja hutuma omuhwenda wange

ahweherereyo ohuuja ahutereehese engira.*

³ Njaliño ejanjaasi ery'amaani erinjwera mu lulafu,

ni njaliño alangirira ati,

'Muhosiirire Musengwa engira,

mulunamyeye amagira gage.' **

⁴ Omuutu oyo oyu balanganga baati Yowaane Omubatiza, gabanga mu lulafu n'abatiza era n'abuulira,* n'aloma abaatu bebbwage bacuuse emyoyo babatiziwe, Hatonda abasoniye ebibi.

* **1:2 1:2** Mal 3:1 * **1:3 1:3** Yis 40:3 * **1:4 1:4** *n'abuulira Ebyanjandiihiwa ebindi biroma biiti "Nga Yowaane Omubatiza atiina n'abuulira."*

⁵ Ng'ango abaatu banwerehererangamo ohunwa mu twale ly'e Buyudaaya lyosiryosi nomu hibuga hy'e Yerusaalemu ni batiina eyi ali ni benenya ebibi byawe, ng'abatiza mu lwabi Yoludaani.

⁶ Yowaane gambalanga olugoye olu baahola mu mooya g'esolo eyi balanga baati engamiya era ni gesidiha omusipi ogw'ehyanjo. Galyanga esige n'omudugere ogwomwisugu.*

⁷ Mu hubuulira huhwe galomeranga abaatu ati, "Nalijo alija owukira obunangi oyu toola wayire n'ohwinama ohumufihulamo engayito namwoga amagulu.

⁸ Ese mbabatiza n'amaaji aye niye alibabatiza n'Omwoyo Omutukuvu."

*Ohubatiziwa hwa Yesu
(Mat 3:13; 4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Mu hiseera ehyene ehyo, nga Yesu anwa mu habuga ah'e Nazaleesi mu twale ly'e Galilaaya, atiina eyiri Yowaane amubatize mu Lwabi Yoludaani.

¹⁰ Yesu ni ganwa mu maaji ng'ango ni naango abona egulu ni liwihuhire ng'Omwoyo amwihaho n'ali mu hifaananyi hy'enuusi.

¹¹ Ng'ejanjaasi lijwa mwigulu ni nalijo aloma ati, "Ndiwe Omwana wange omuhoda, owunesiimisa."*

¹² Naweene anjo ng'Omwoyo Omutukuvu alunamy Yesu amunjira mu lulafu.

¹³ Ng'eyo ahenayo endaalo amahumi ane n'amenyire njalala n'esolo ejomwisugu Sitaani

* **1:6 1:6** 2 Bah 1:8 * **1:11 1:11** Tand 22:2; Zab 2:7; Yis 42:1

n'amuhema, ng'abamalayika batiina bamulabirira.

Yesu atandiha ohubuulira Amañuliro Amalañi (Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Naahani abobunangi ni baali ni badanyire Yowaane mu komera, Yesu gatiina mu twale ly'e Galilaaya ng'alomeranga abaatu Amañuliro Amalañi aganjwa eyiri Hatonda,

¹⁵ n'aloma ati, "Ehiseera ehi mubaaye ni mulindirira hyolire. Obunugi wa Hatonda bwigereeye. Mwebbwage mucuuse emyoyo, mufugiirire Amañuliro Amalañi aganjamba hu Bunugi wa Hatonda."*

¹⁶ Naahani njaalino abasinde babiri Simooni n'Andereya mulebewe. Abasinde abo baali benuli b'enyeeeni ni bateganga obutimba mu nyanja. Lulala Yesu ni gaali n'agenda hwigenya ly'enyanya Galilaaya, ng'ababona ni batega obutimba mu nyanja.

¹⁷ Ng'ango abaloma ati, "Muuje munonde mugendenga ni neese, ndibafuula benuli b'abaatu."

¹⁸ Anjo ni naango nga baleha anjo obutimba waawe, bamulondaho.

¹⁹ Ni gesendaho mu moni natotono, ng'abona Yakobbo ni Yowaane abasaani ba Zebbedaayo ni bali ni saawe mu lyato lyawe ni bagonjoola obutimba.

²⁰ Anjo ni naango nga boosi abalanga, baleha anjo saawe Zebbedaayo n'abatambi babe mu lyato, nga nibo batiina ni Yesu bagendanga ni naye.

* **1:15 1:15** Mat 3:2

*Yesu abbinga omusambwa hu muutu
(Luk 4:31-37)*

²¹ Ng'ajo Yesu n'abeegi babe, boola mu hibuga hy'e Kaperanawumu. Olwa Sabbaato ni lwola, nga Yesu atiina mu humbaaniro ly'Abayudaaya, atandiha ohusomesa.

²² Abaatu ni banjulira, nga benjunja bugali esomesa yiye. Olwohuba gasomesa n'obunangi, sosi hy'abasomesa b'amagambi ga Hatonda.*

²³ Naahani mu humbaaniro omwo mwalimo omusinde owaaliho omusambwa. Ng'ajo ni naajo aloma n'ahayaana ati,

²⁴ "Otuhaabya hiina ewe Yesu Omunazaleesi? Wuujire hutusihiirisa? Ese kumanyire! Ndiwe Omwawufu wa Hatonda."

²⁵ Yesu ng'ahayula omusambwa ogwo ati, "Noleera! Nwa nohu muutu oyo!"

²⁶ Omusambwa nga gujugumisa omusinde oyo n'amaani, nga guhena gumunwaho ni gwiteera.

²⁷ Abaaliyo bosibosi nga benjunja, nga bahena bebuusa baati, "Omuutu ono wa ngeri hi? Esomesa yiye pyaha ate ya bunangi. Obona alagira n'emisambwa joosi jamunulira!"

²⁸ Ohunwa hulwo, ng'afuma mu hyalo hy'e Galilaaya hyosihyosi n'emirirano.

*Yesu aponia eduuli ly'abalwaye
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)*

²⁹ Yesu ni ganwa mu humbaaniro ly'Abayudaaya, ng'atiina ni Yakobbo ni Yowaane mu mago ga Simooni n'Andereya.

* 1:22 1:22 Mat 7:28-29

³⁰ Mu hiseera ehyo masaala ya Simooni gaali mu buliri omusuuja ni gumuluma era olu Yesu goola ati nga bamulomera.

³¹ Ng'ano Yesu atiina aña ali, ng'amunamba hu muhono amwinyosa. Anjo ni naano, omusuuja ogwali ni gumuluma nga guṅona, ng'abategehera ehyohulya.

³² Ng'ano egulo esaawa niija ohugwa mu maaji, abaatu banwerehereramo banjira abalwaye n'abaaliho emisambwa eyiri Yesu.

³³ Era abaatu abomu hibuga ehyo bosibosi nga bejuha ebulafu ṅa mulyango gw'enyumba omu gaali.

³⁴ Ng'anonia bangi abaali n'obulwaye owa hiisi ngeri. N'abaaliho emisambwa gajibabbingaho, cooka n'atajiganya huba n'ehi jiroma olwohuba jaali jimumanyire.

Yesu abuulira mu Galilaaya

(Luk 4:42-44)

³⁵ Ni wahya mu mawiiwi, Yesu genyoha ng'atiina mu hifo ehiduleere ng'aba eyo n'asaba.

³⁶ Simooni n'abahye, nga batiina ohumwenda.

³⁷ Ni bamubona, nga bamuloma baati, "Hiisi muutu ali huhudaha."

³⁸ Nga Yesu abaloma ati, "Muhole hutineho nomu bitahere ebirirene ṅano yoosi nje mbuulireyo olwohuba ehyo nj'ehi najiriye."

³⁹ Ng'ano atiina hiisi ṅaatu mu twale ly'e Galilaaya, n'abuulira mu mahumbaaniro gaawe era n'abbinga emisambwa hu baatu.*

* **1:39 1:39** Mat 4:23; 9:35

Yesu aŋonia omugenge
(*Mat 8:1-4; Luk 5:12-16*)

⁴⁰ Ng'aŋo ŋabaŋo omusinde omugenge owati-ina eyiri Yesu, ng'ahubba amafuha mu moni jije, amwegalihira ati, "Ni huba ni huli husiima huhwo, ponie."

⁴¹ Omusinde oyo ng'aŋambya Yesu ehisa. Ng'aŋo ajanuula omuhono amuŋambaho,† amuloma ati, "Nj'ohusiima hwange, ale ŋona."*

⁴² Ŋaweene aŋo, ebigenge nga biŋona, ng'alongooha.

⁴³ Ng'aŋo Yesu amuseebula n'amuhamiirisa buhomya ati,

⁴⁴ "Omanya hino otahiromeraho muutu kadi mulala. Aye tiina weyanjule eyiri omusengi wa Hatonda, oŋeyo eŋongo eyi naabbi Musa galagira, bube bujulizi obubahahasa ti oŋonire."

⁴⁵ Aye omusinde oyo gatiina gaatandiha hwerebulira hiisi muutu, ng'olu Yesu gaali n'amuŋonisyey. Olw'ehyo, Yesu hyamubeera higosi ohubaaho n'ahabuga aha gengiramo lubonani aye gaabanga hutulo mu lulafu ebula baatu. Cooka ni n'eyo yoosi abaatu banŋwanga hiisi ŋaatu ni batiina eyi ali.

2

Yesu aŋonia omulwaye owaali n'asanyalaaye
(*Mat 9:1-8; Luk 5:17-26*)

† **1:41 1:41** *amuŋambaho*, Hino hyali hibbwaga esambo y'Ehiyudaaya olwohuba amagambi gaali sigehirisa omuutu omulamu ohuŋamba hu mugenge. * **1:41 1:41** Leev 13:45-46

¹ Ni n̄aabitano endaalo ndiidiri, nga Yesu gagama mu hibuga hy'e Kaperanawumu. Ni hyagwa abaatu baayo mu hutwi ti ali mu mago aga gamenyangamo,

² nga batiinayo abeene abangi bahumbaanira mu lunya, n'ohwolera erala n̄a mulyango n'onuma n'ana obisya hugulu. Yesu ni gaali n'abalomera ehiono hya Hatonda,

³ nga n̄abaano abasinde bane abatiinayo ni banira omutu owaali n'asanyalaaye ni bamugegire hu musigaasiga.

⁴ Olw'obungi w'abaatu bahaya engeri eyimwosa ana Yesu gaali. Ehyanjwamo nga banina namugulu banomola enjundu mu hasolya h'enyumba omu gaali, nga babisya omulwaye mu njundu eryo, bamwihisa hu musigaasiga ohu bamuletera ohumwosa ana Yesu gaali.

⁵ Yesu ni gabona ohufugiirira hwawe, ng'aloma omulwaye ati, "Mwana wange, kusionjire ebibi bibyo."

⁶ Ehiseera ehyo, n̄aalino hu basomesa b'amagambi ga Hatonda abaali ni behaaye ano. Ni banulira ebiono ebi Yesu galoma, nga baloma mu myoyo jaawe baati,

⁷ "Ananga atye ohuloma atyo? Ohwo huba hufodogola. Hatonda yenene nj'ali n'obunangi ohusonina ebibi."

⁸ Naweene ano nga Yesu afaania mu mwoyo gugwe, ehyali mu bineego byawe. Ng'ababuusa ati, "Lwahiina muneega muityo mu myoyo jenywe?"

⁹ Ehihiraho owangu ohuloma owasanyalala nj'ehiri neena? Ohuloma ti: 'Kusionjire ebibi

bibyo' oba ti: 'Yinyoha ogege omusigaasiga gugwo wagameyo ewuwo?'

¹⁰ N̄aahani n̄ja hubalaga ti Omwana w'Omuutu ali n'obun̄angi hu hyalo huno ohusonija ebibi." Ng'aloma owaali n'asanyalaaye ati,

¹¹ "Yinyoha ogege omusigaasiga gugwo, wagameyo ewenywe."

¹² An̄o ni naan̄o bosibosi ni bamutaayeho emoni, ng'omusinde oyo genyoha, an̄amba omusigaasiga gugwe ohu bamun̄irira, agenda atiina. Nga bosibosi ben̄unja, bajumirya Hatonda, ni baloma baati, "A! Hino sihubonangaho!"

*Yesu gaajire hu lw'abali n'ebibi
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)*

¹³ Ng'an̄o Yesu gagamayo hu nyanja Galilaaya. Ng'ehin̄indi hy'abaatu hihumbaana an̄a gaali ng'atandiha ohubasomesa.

¹⁴ Oluvanyuma ni gaali n'agenda hwigenya ly'enyanya, ng'abona omun̄oosa oyu balan-ganga baati Leevi w'Alufaayo ni gehaaye an̄a ban̄oohesa. Nga Yesu amuloma ati, "Nja wunonde ogendenga ni neese." Nga Leevi genyoheramo amulondaho.

¹⁵ Ebyo ni byan̄wa, nga Yesu atiina n'abeegi babe ewa Leevi ohulya. Omutoolo gw'aban̄oosa n'abaatu abandi abahola ebibi, nga batiina ni naye. Nga bosibosi beehala baliira n̄alala ni Yesu n'abeegi babe.

¹⁶ Balala hu basomesa b'amagambi ab'ehibbubbu hy'Abafalisaayo ni babona Yesu

n'alya n'abaatu abo ab'ebibi n'abaṅoosa nga babuusa abeegi babe baati, "Lwahiina alya n'abaatu abahola ebibi n'abaṅoosa?"

¹⁷ Yesu ni gaṅulira ehi babuusa, nga niye abaloma ati, "Abaatu abalamu sibetaaga musaṅu, ohutusaho abalwaye. Sinaaja hwendula aberanga abalaṅi, ohutusaho abahola ebibi."

Ehibuuso ehiṅamba hu husiiba
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Lulala, abeegi ba Yowaane Omubatiza n'aba Bafalisaayo baali basiibire aye aba Yesu ni batasiibire. Nga ṅabaṅo abaatu abaatiina eyiri Yesu nga bamubuusa baati, "Lwahiina abeegi ba Yowaane n'aba Abafalisaayo basiiba aye ababo ni batasiiba?"

¹⁹ Ng'ṅo Yesu abagobolamo ati, "Abalange hu mbaga y'obugole baṅanga ohusiiba ahooye omweṅa n'ahiiri ni nabo? Ehiseera hyosihyosi ehi aheni ni nabo, sibasiiba.

²⁰ Aye ehiseera hiryola, babatusaho ahooye omweṅa. Hu olwo ndolu balitandiha ohusiiba." Nga geyongera ohubagerera engero ejindi ohubalaga ng'olu esomesa yiye n'obulombolombo waawe bitasobola huṅambagana.

²¹ Ng'abaloma ati, "Omuutu saahubba hiṅero ehy'olugoye olunyaaha mu hyambalo ehihayire. Olwohuba ehiṅero ehyo ni hyehuuna, hi-hapuha ohuṅwa hu lugoye olwo oluhayire hyaṅiriraho n'ehimesu hyalwo, ng'ehituli hyeyongera ohugalama.

22 Mu ngeri nj'enyene, sibajuha omwenge gw'emizabbibbu epiirano mu hisanu* ehihayire. Singa bahihola, gwadisa ehisanu ehyo nga byombi obifiirwa. Aye omwenge gw'emizabbibbu epiirano, bagujuha mu hisanu ehinyaaha."

*Yesu nje Musengwa anuga Sabbaato
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)*

23 Lulala hu ludaalo lwa Sabbaato, Yesu n'abeegi babe baali babita mu ngira eyibita mu muga gw'engaano. Abeegi babe nga batiinanga ni banjulula embehe hu magala ni bemunga.*

24 Balala hu Bafalisaayo ni bababona ni banjulula amagala g'enaano, nga babuusa Yesu baati, "E! Lwahiina abeegi babo bahola ehi magambi geefe gatatufugiirira huhola hu ludaalo lwa Sabbaato?"

25 Ng'ano Yesu abagobolamo ati, "Simusomangaho hu ehi Dawudi gahola olu niye n'abahye aba gaali ni nabo baali ni banjuma hy'ohulya?"

26 Mu biseera ebi Abbiyasaali gaali nj'omuhulu w'abasengi ba Hatonda, Dawudi gengira mu weema ya Hatonda ng'alya emigaati eji baali ni banjongire eyiri Hatonda. Amagambi gafugiirira basengi ba Hatonda bonene ohulya emigaati ejo. Cooka ate Dawudi gajiryaho era ganaho n'aba gaali ni nabo."

27 Ng'ano Yesu agohoba n'aloma Abafalisaayo ati, "Hatonda gaataho oludaalo lwa Sabbaato lugase omuutu, sosi Sabbaato ohumuuga.

* **2:22 2:22** *hisanu* Mu biseera bya Yesu Abayudaaya babiihanga omwenge gwomu mizabbibbu mu bisanu ebi batunganga mu byanjo, hyefe olu huli n'ebita. * **2:23 2:23** Mag 23:25

28 Olw’ehyo Omwana w’Omuutu nje Musengwa anjuga oludaalo lwa Sabbaato.”

3

Yesu anjonia omuutu hulwa Sabbaato (Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Nga nindi olundi Yesu atiina mu humbaaniro ly’Abayudaaya. Hu olwo mwalimo omusinde owaali n’omuhono omunotohi.

² Hu baali mu humbaaniro, mwalimo Abafalisaayo abaali ni bendula ehy’ohumwenjambya era nga bamutaho emoni babone oba ananjonie ow’omuhono omunotohi hu ludaalo lwa Sabbaato, basune ehi baneemeho ohumunanjabira.

³ Nga Yesu aloma omusinde owaali n’omuhono omunotohi ati, “Yinyoha, wemeerere anja hiisi muutu asobola ohuhubona.”

⁴ Ng’ano Yesu ko abuusa abaali ni bamwendulirisa ati, “Kaho amagambi gatufugiirira huhola hiina hulwa Sabbaato? Huhola birani, oba huhola bibi? Hunjonia bulamu, oba hubushiirisa?” Aye nibo nga banjoleera hunjoleera.

⁵ Nga Yesu abetoloosamo emoni n’abasungunjaliye era n’ali munyikaafu olw’obuhahanyafu w’emyoyo jaawe, ng’aloma omusinde oyo ati, “Waama januula omuhono gugwo.” Ng’ola agujanuula, nga gunjoneera erala.

⁶ Naweene ano, Abafalisaayo ni bahena ohubona Yesu n’anjoniseye omusinde oyo, nga batula mu humbaaniro batiina benimba hu bawagizi ba Herode ohuseega magesi g’ohwitamo Yesu.

Abaatu banwerehereramo ohuja ohwebonera Yesu

⁷ Ng'ango Yesu anwango n'abeegi babe batiina hwiwenya ly'enyanja Galilaaya. Ogunjindi gw'abaatu nga gumulondaho. Abaatu banwa enjuyi n'enjuyi mu twale ly'e Galilaaya nomu Buyudaaya,

⁸ nomu hibuga hy'e Yerusaalemu, nomu hitundu hy'e Yidumeya, n'engereha w'olwabi Yoludaani, nomu bitundu ebirirene ebibuga hy'e Tiironi ni Sidoni nga batiina eyi gaali. Hino bahihola olwohuba baali banuliye efuma y'ebigaholanga.

⁹ Olw'abaatu ohubitiirira obungi, Yesu galoma abeegi babe bamutegehereno eryato gehalemo n'asomesa, abaatu batamunyigirisa.*

¹⁰ Olwohuba gaali anonisye abaatu bangi, hiisi mulwaye hulwo gaali genyigirisa asobole ohumwolerera amunambeho.

¹¹ Hiisi olu baatu abaaliho emisambwa bamubonanga, bagwanga njaasi mu moni jije, emisambwa ni jiteera jiti, "Ndiwe Omwana wa Hatonda!"

¹² Cooka niye gahayulanga huhayula emisambwa ejo n'atajiganya hubbutula ehyama ehyo.

Yesu atobola abahwenda ehumi n'ababiri (Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Yesu ni ganwa ngo ng'atiina mu meeho g'olusozi, ng'agangalamo abaatu aba gendire nga beegerera anja ali.

* **3:9 3:9-10** Mar 4:1; Luk 5:1-3

14 Mu bano pomu gatobola ehumi n’ababiri gabafuula bahwenda babe, basobole ohubanga ni naye era abatumenga ohubuulira obuhwenda buwe.

15 Ni gahena ng’abaja obunangi ow’ohubbinganga emisambwa hu baatu.

16 Ehumi n’ababiri abo mba bano: Simooni, oyu gameedaho esiina erindi ati Peetero;

17 abasaani ba Zebbedayo ababiri Yakobbo ni Yowaane, boosi aba gameedaho erindi ati, “Bbowanageruge” amahulu gaalyo ti, “Ababbwabbwanuha hy’eraadu.”

18 Ng’ohwo omeedaho Andereya ni Filipino ni Bbatulumaayo ni Matayo ni Tomasi ni Yakobbo w’Alufaayo ni Sadaayo ni Simooni Omuzelote*,

19 ko ni Yuda Yisikaryoti, owalya mu Yesu oluhwe.

*Yesu ahira Sitaani amaani
(Mat 12:22-32)*

20 Ebyo ni byanwa nga Yesu n’abeegi babe baagama eyi bamenyanga. Nga nindi eyo yoosi ehiḡindi hy’abaatu hihumbaana nga hyola n’ohutabaja simire ey’ohunamba hu hyomu tamu.

21 Ni hyagwa abalebe babe mu hutwi, nga batiina baje bamutuseyo olwohuba baali baneega baati alaluhire.

22 Naaliḡo abasomesa b’amagambi abaali ni bajire ohunwa e Yerusaalemu. Bano baaloma baati, “Yesu aliho Bbeluzebbuli omuhulu w’emisambwa.” Era baati, “Atambisa bunangi

* **3:18 3:18** Omuzelote hitegeesa omuutu asolerera egwanga lirye.

wa Bbeluzebbuli ohubbinga emisambwa hu baatu.”*

²³ Ng’ango Yesu abalanga besende aña ali, ng’abalomera mu ngero ati, “Sitaani omuhulu w’emisambwa, aňanga atye ohwebbinga omwene hu muutu?”

²⁴ Abaatu ab’owahabaha obulala banesalamo bahubbagana abeene n’abeene, owahabaha owo busihiiriha.

²⁵ “Nolu baba baatu mu mago boosi singa sibanambagana, amago ago gabbwagiha.

²⁶ Mu ngeri nj’enyene singa ni Sitaani gesoosa omwene, obuňangi buwe bwabuhanamo era aba anasihiirihe.

²⁷ Kale nábula aňanga ohwingira mu nyumba y’omuutu ow’amaani ganyaga ebiitu bibye n’atasookire humusidiha ko ganyaga ebibye.

²⁸ Mbalomera ehituufu ti balisoniňa abaatu ebibi byosibyosi, nga pomuli n’ohuloma ebibono ebifodogola.

²⁹ Aye hiisi afodogola Omwoyo Omutukuvu, sibalimusoniňa aye aba asaaye omusango ogu alisigala ni nagwo emirembe n’emirembe.”*

³⁰ Hino Yesu gahiroma n’agobola mu baali ni balomire baati aliho emisambwa.

*Abalebe ba Yesu ko ni nyina
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Ng’ango nyina n’abalebe babe boola eyi gaali. Ni boola nga beema ebulafu bamutumisa atiine eyi baali.

* 3:22 3:22 Mat 9:34; 10:25 * 3:29 3:29 Luk 12:10

³² Hu nyanga eyo ehiḡindi hy'abaatu hyali hihaaye ni himwetolooye. Nga ḡabaano abamuloma baati, "Bona maawo n'abalebe babo bali ebulafu benda ohuhubona."

³³ Nga Yesu ababuusa ati, "Baatu ba ngeri hi abasaniye ohuba maama n'abalebe bange?"

³⁴ Ng'ano getoloosa emoni mu abaatu abaali ni behaaye ohumwetooloa. Nga ko ahena aloma ati, "Maama n'abalebe bange mba bano."

³⁵ Hiisi ahola ebi Hatonda genda, nj'aba muganda yange, mbooyo yange era nj'aba maama."

4

Olugero lw'omuḡanyi w'owumo (Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Ng'ano nindi Yesu atiina atandiha ohusomesa n'ali hwiḡenya ly'enyanya Galilaaya. Oḡuḡindi ḡw'abaatu oḡwahumbaana ana gaali nga gubiti-irira obubbala. Ehyangwamo ng'aniina mu lyato balisenda mu maaji gehala omwo n'asomesa, abaatu bosibosi bemeerera hwiḡenya.*

² Ng'abasomesa ebiitu ebiḡera n'atambisa engero. Mu husomesa huhwe, gabaloma ati,

³ "Ni mwetege! Nḡaaliḡo omulimi owatiina ohumwa owumo."

⁴ Ni gaali n'amwa, ng'owumo obundi bugwa hu tulo w'engira ng'enyuni jitiina jibulya.

⁵ Obundi nga bugwa hwiḡoba eryohu lwanda ohwali otuloba otugeregere. Era olwohuba waali hu mugulu, siwalwa humera.

* **4:1 4:1** Luk 5:1-3

⁶ Aye endobooli ni yatula, nga bunotoha era nga bwoma olwohuba emisi jaali ndi jiiha njaasi ehihena.

⁷ Ng'obundi bugwa hwiroba eryameramo amanwa, ni wamera nga buhulira njalala n'amanwa ago era nga gabumiina gabuloberesa ohuhula era ehyo hyabuleetera ohutaama.

⁸ Aye obundi nga bugwa hwiroba erañi. Nibwo ni bwamera nga buhula era nga wiitulula, amagala gaabwo nga gajuhamo emoni. Amagala agandi nga gabaaho embehe amahumi adatu; agandi embehe nkaaga; n'agandi, embehe cikumi."

⁹ Nga Yesu agohoba ati, "Ali n'ohutwi anjulire."

*Ehigendererwa hy'ohusomesa mu ngero
(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)*

¹⁰ Ebyo ni byanjwa, abaatu abahira obungi ni baali ni banjooyeno, abeegi babe ehumi n'ababiri ko n'abandi abaali ni basigaaye ni Yesu, nga bamusunga abanyonyole amahulu g'engero.

¹¹ Ng'ano abaloma ati, "Enywe muli n'ekabi ohumanya ehyama ehinjamba hu bunugi wa Hatonda." Aye abebulafu, hiisi hiitu hiba mu ngero konyo:

¹² Bahañaase aye ni batafaania ehi bahañaasa.

Banjulirise aye ni batategeera ehi banjulira, batahanda hwebbwaga bacuusa emyoyo

babasonija ebibi byawe.*

*Amahulu g'olugero lw'omuñaanyi w'owumo
(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)*

* 4:12 4:12 Yis 6:9-10

13 Ng'año Yesu ababuusa ati, "Simufaania mahulu g'olugero luno? Olwo ñaahani munañange muutye ohubaaho n'olugero olu munañafaanie amahulu?"

14 Omuñaanyi w'owumo, ali hy'omuutu oyo abuulira ehibono hya Hatonda mu baatu.

15 Abaatu abandi bali hy'owumo owagwa hu tulo w'engira. Ni babañanyamo ehibono, bahiñulira aye ñaweene año Sitaani gaaja gahibatuso.

16 Abandi bali hy'owumo owagwa mwiroba eryohu lwanda. Ni bañulira ehibono, bahisangaalira n'amanyonyo.

17 Aye olwohuba bali hy'ebirime ebiñuma emisi ejihire mwiroba ehiena, ohufugiirira hwawe hwa haseera buseera. Ebigosi ni bibajira oba abaatu babacaawa olw'ehibono hya Hatonda, nga banafuñe.

18 Ate abandi bali hy'owumo owagwa mwiroba eririmo amanwa. Bano bañulira ehibono,

19 aye oluvanyuma ebiitu ebindi omuli ohuñemba obugali hu by'ehyalo, ohusendasendebwa n'omulungo gw'obusuni, n'ohululuhanira ohusuna ebiitu ebindi, biñuga emyoyo jaawe, byaloberesa ehibono ohuñwamo ehirañe.

20 Aye abaatu abandi bali hy'owumo owo owagwa mwiroba erañe. Ni bañulira ehibono bahifugiirira n'omwoyo mulala era baba n'ehyasa. Abaatu abandi emirundi amahumi adatu; ate bandi emirundi nkaaga, n'abandi emirundi cikumi."

*Sibanambya taala bayifunihira mu hisero
(Luk 18:16-18)*

²¹ Ng'ango nindi Yesu abagerera olugero olundi n'ababuusa ati, "Naliño anambya etaala gayifunihira mu hisero oba gaayita mu kuliiti mu hifo hy'ohuyita hu hihondo hyayo?*"

²² Olw'ehyo hiisi ehi bagisa, hiriyeta analafu. Era hiisi hyama balihinebbula.*

²³ Ale hanye naliño ali n'ohutwi, anulire."

²⁴ Era ng'ameedahö ati, "Mwetegeresenga ebi munulira. Ehipimo ehi opimiramo abandi, ehyene ehyo weesi c'ehi balihupimiramo era bali huteeraho n'enyongesa.*

²⁵ Oyo ali n'ebingi balimumedahö ebindi. Oyo anuma, balimutusaaho n'ahadiidiri aha ali ni naho."*

Olugero lw'ebirime ng'olu bihula mu ngiso

²⁶ Nga Yesu geyongera abagerera olugero olundi n'aloma ati, "Obunugi wa Hatonda hunanga bugeragerania n'olugero luno: Omuutu anaanya owumo mu muga gugwe.

²⁷ Ebiseera ebyomu muusi omuutu oyo ahoia emirimo jije ejindi, owiire ng'anenyuha. Owumo bumera, waahula, omwene hubunanya n'atamanyire ngeri eyi bumeramo, wayire eyi buhulamo.

²⁸ Eroba eryene hu waalyo lihusa ebirime ebyo mu ngiso. Ebirime ebyo byeherera hutubbula

* **4:21 4:21** Mat 5:15; Luk 11:33 * **4:22 4:22** Mat 10:26; Luk 12:2
 * **4:24 4:24** Mat 7:2; Luk 6:38 * **4:25 4:25** Mat 13:12; 25:29; Luk 19:26

emitombo, ni bihula nga bitulula, nga bijuhamo emoni.

²⁹ Ni biñangala, ng'olwo omuutu anamba hageso ahagesa olwohuba egesa liba lyolire.”

*Olugero lw'ahamo ahasingamo obutono
(Mat 13:31-32,34; Luk 13:18-19)*

³⁰ Nga Yesu abagerera olugero olundi n'abaloma ati, “Obunugi wa Hatonda hunabugerageranie hu hiina? Oba lugero hi olu hunanga ohutambisa ohubunyonyola?”

³¹ Buli hy'ahamo h'ehirime ehi balanga baati kalidaali.* Hano nj'ahamo ahasingira erala obudidiri mu wumo wosiwosi hu hyalo.

³² Aye ni bahahoma mwiroba, hamera nga hahula hanwamo ehirime hy'eryani ehisingira erala byosibyosi obubbala. Hihubba amasaga ameene amabbala, aga enyuni jinanga ohu-tongolamo ebiswi, n'ohweyigama omumwi mu hinjolu hyahyo.”

³³ Yesu galomera abaatu ehibono hya Hatonda n'atambisa engero ejinera ejifananaho ni najino, ni geema hu hutegeera hwawe.

³⁴ Era nabula ehiitu hyosihyosi ehi gabalomera ehitaali mu lugero. Aye ni gasigalanga n'abeegi babe bonene, nga nibo abanyonyola amahulu gaajo goosi.

*Yesu gehahania hibuyaga hu nyanja
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)*

* **4:31 4:31** kalidaali Kalidaali hyali hirime ehyamaho eryani.

³⁵ Egulo hu ludaalo olwene olwo, Yesu galoma abeegi babe ati, “Hwambuhe, hutiine engereha w’enyanja.”

³⁶ Nga baleha anjo ehinjindi hy’abaatu, baniina eryato eri Yesu gaalimo nga bambuha ni naye. Njaaliŋo n’amaato agandi, nga goosi galondaho.

³⁷ Baali bahiiri mu lugendo nga hibuyaga ow’amaani genyoha hu nyanja, ng’ebimoto by’amaaji bitagiha ohwedanyanga mu lyato, ni lihaabira hwijula.

³⁸ Mu hiseera ehyo, Yesu gaali yinyuma mu lyato ni genjigihire n’anenyuha. Ng’ano abeegi babe bamwinyosa, bamuloma baati, “Musomesa, enyanja yenda hutwita n’ewe soofayo?”

³⁹ Nga Yesu genyoha, ahabira hibuyaga ati, “Yihaahana!” Era ng’alagira enyanja ati, “Wunjeera!” Nga hibuyaga gehahana, n’enyanja ng’ewunjeerera erala yiiti ce!

⁴⁰ Nga Yesu abuusa abeegi babe ati, “Lwahiina mubaaye munjooyemo omwoyo? Muhiiri huba n’ohufugiirira?”

⁴¹ Aye nibo hino nga hibahenaho efiiri hu mutwe bahena bebuusa abeene n’abeene baati, “Omuutu ono wa ngeri hi oyu wayire hibuyaga n’ebimoto by’amaaji hu nyanja binjulira?”

5

*Yesu anjonia omusinde owaaliho emisambwa
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)*

¹ Ebyo ni byanjwa, nga Yesu n’abeegi babe boola engereha w’enyanja mu hyalo hy’Abagaraasa.

² Yesu gaali ko gahanjwa ati mu lyato, ng'omusinde owaaliho emisambwa anjwera mu pungulu eji basiihangamo abafu, atiine gagaanane ni naye.

³ Omusinde oyo ganjenyuhanga mu pungulu ejo. Hyali hiņaaye omusinde oyo amaani ni njanuma hiitu hyosihyosi ehi baali ni basobola ohumusidiha ndahihapula, wayire olujegere.

⁴ Efunda nyingi bamusidihanga n'enjegere emihono n'amagulu, cooka n'ajihapula. Era ni njabula ow'amaani owaali n'asobola ohumuhuma.

⁵ Hiisi owahyanga, mu muusi n'owiire gaberereranga alerenga eyo mu hifo nago ehi basiihangamo abafu nomu ngingi, ni geyasa era ni gesalasala amabaale hu mubiri.

⁶ Omusinde oyo ni galengera Yesu, gaduluma ng'atiina anja gaali, ni goola ng'ahubba amafuha mu moni jije.

⁷ Ng'omusambwa ogwamuliho gwinianguha ni guloma guuti, "Wukaabya hiina, ewe Yesu Omwana wa Hatonda ali Namugulu Obugali? Kwegayiriiye mu siina lya Hatonda, otangudya."

⁸ Nga Yesu alagira omusambwa ogwali hu musinde oyo ati, "Musambwa ewe njwa hu muutu oyo!"

⁹ Ng'ano Yesu agubuusa ati, "Ndiwe ani?" Nga gumugobolamo guuti, "Ndiise Manje, olwohuba huli buhehere."

¹⁰ Nga gumwegayirira bugali ni gumusunga atajibbinga hunjwa mu hitundu ehyo.

¹¹ Ohuupi ano mu hiiho g'olusozi, njaalino ehidooli hy'embiiji ni jaaya.

12 Ng'emisambwa jegayirira Yesu jiiti, "Tufugi-irire huje hwingire mu mbiiji ejo."

13 Ng'ajifugiirira, nga jinwa hu muutu oyo, jija jingira mu mbiiji. Nga wangewe ehidooli hy'embiiji ehyali ni hineramo embiiji ng'ekumi ebiri jifulumuha embiro jinwera mu nyanja jinywa etubbi.

14 Abaali ni beemera embiiji nga baduluma baja balomera abaatu abomu habuga haawe n'abomu bitundu eby'omulirano. Nga batiina baje bebonere ebyali ni byolire hu musinde owaaliho omusambwa.

15 Ni boola aya Yesu gaali nga babona omusinde ola owabangaho ene ly'emisambwa ni gehaaye, ni gambaaye ebyambalo, n'ohutegeera n'ategeera bulani weene, nga batya.

16 Abaaliyo baabona emisambwa ni jinwa hu musinde oyo ni jingira mu mbiiji, nga baloohe-saho abahyawe abaali ni baajire ng'olu bibaaye.

17 Bala ni banulira nga batandiiha ohwegalihira Yesu aya mu hitehere hyawe.

18 Yesu ni gaali n'aniina eryato abanwero, omusinde ola oyu gabbingaho emisambwa ng'amwegalihira amufugiirire atiine ni naye.

19 Cooka Yesu ndaamufugiirira, ng'amuloma ati, "Yagamayo ewenywe eyiri abaatu babo, obalomere byosibyosi ebi Hatonda Musengwa ahuholeeye era ng'olu ahunambiiye ehisas-abirisi."

20 Ng'ango omusinde oyo abita n'alomera hiisi muutu mu bitundu by'e Dekapooli byosibyosi ebi Yesu gaali n'amuholeeye. Bosibosi abanulira nga benunja.

Omuhaana wa Yayiro n'omuhasi w'oluheenjo
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Nga nindi Yesu n'abeegi babe bambuha baagamayo engereha w'enyanja. Ni boola ng'ogunjindi gw'abaatu gwesoloosa aña gaali hwigenya.

²² Gaali ahiiri año, nga jireeta mulala hu bahulu b'ehumbanairo ly'Abayudaaya oyu balanganga baati Yayiro. Yayiro ni gahubba emoni hu Yesu, ng'aja ahubba amafuha mu moni jije,

²³ amwegalihira bugali n'amuloma ati, "Aha-haana hange henda hufa. Muhulu, nja oje ohanambeho ohanonie hatafa."

²⁴ Ng'año Yesu atiina ni naye. Ogunjindi gw'abaatu nga gunjindigana gumulondaho ni gutiina ni gumunyigirisa.

²⁵ Mu gunjindi ogwo mwalimo omuhasi owaali n'aweeneweene n'obulwaye w'oluheenjo ohuhena emyaha ehumi n'ebiri.

²⁶ Omuhasi oyo gaali aweeneweene bugali olw'abagangi ehipyeda eyi gesombanga n'atiina ohumuganga era n'ahenireño ebiitu bibye olw'ohubasasula cooka n'atanona aye obulwaye buwe ni butaamanga hutaama.

²⁷ Olwohuba gaali anjuliyyeho ni baloosa efuma ya Yesu, ganwaho enyuma* ni genyigirisa mu gunjindi gw'abaatu ogwali ni gulonda hu Yesu, ng'anamba hu hyambalo hihye.

* **5:27** **5:27** *ganwaho enyuma* Omuhasi ganwaho enyuma olwohuba amagambi g'Abayudaaya sigafugiriranga omuhasi yesiyesi owabanga mu mwesi oba alwaye oluheenjo ohuba mu baatu.

28 Hino gahihola olwohuba galoma mu mwoyo gugwe ati, “Hasinge ni nanambe hunambaho hu hyambalo hihye, nanone.”

29 Ni gahinambaho, anjo ni naano ng’oluheenjo lwomeera. Ng’anjulira mu bulamu wuwe obulwaye obubaaye ni bumudambya ni bunonire.

30 Hu nyanga enyene eyo, Yesu gategeera amaani gage aganonia ni gaholire omulimo. Ng’acuuha ahejaheja abuusa ehinjindi hy’abaatu ati, “Nj’ani owupambire hu hyambalo?”

31 Abeegi babe nga bamugobolamo baati, “Weesi, obona ehinjindi hy’abaatu ng’olu hiri hunjindigana era wabuusa oti: ‘Nj’ani owupambireho?’ ”

32 Aye Yesu nga gegumya ohuhejaheja abone omuutu amunambireho.

33 Ng’anjo omuhasi ola olw’ohumanya ehyali ni himwolireho, gatiina butibuti era n’akaakana, ng’ahoma ekumbo mu moni ja Yesu, amulomera byosibyosi ebyamuliho.

34 Nga Yesu amuloma ati, “Muhaana, Ohufugirira huhwo huhunoniseye. Tiina n’emiyaaya, n’obulwaye obubaaye ni buhudambya bunone.”

35 Yesu gaali ahiroma, ng’ebaayo abahwenda abanjwa ewa Yayiro omuhulu w’ehumbaaniro, nga baloma omuhulu oyo baati, “Muhulu odambihisya hiina Omusomesa? Omwana† wuwo ahenire ohufa.”

36 Yesu ni ganjulira ebi baali ni baloma, ng’aloma Yayiro ati, “Ewe oteralihira, yegumye huba n’ohufugirira.”

† 5:35 5:35 oba *Omuhaana*.

³⁷ Ng’ano Yesu asibira abaatu abandi ohumu-londaho n’atiina ni Yayiro, ohutusaho Peetero n’aboluganda ababiri Yakobbo ni Yowaane.

³⁸ Ni boola mu mago ga Yayiro, Yesu gageeneyo amaliro, abaatu ni balira era ni bahubba n’enduulu.

³⁹ Ni gengira mu nyumba, ng’abaloma ati, “Amaliro n’enduulu ebimuhubba, byahi? Omwana saafe aye ali huŋenyuha.”

⁴⁰ Nibo bamujeherera humujeherera. Ni gahena ohubbingano abaatu abandi, nga gengira n’abasaye b’omwana, ko n’abeegi babe abadatu, mu hisenge omu mwana gaali.

⁴¹ Ng’anamba omwana,[‡] hu muhono, amuloma ati, “*Taliisa kumi*” amahulu gaahyo ti, “Mwana ewe§ yinyoha!”

⁴² Naweene ano, ng’omwana oyo owaali n’anesa emyaha ehumi n’ebiri, gemeerera agenda. Abaaliŋo nga basamalirira!

⁴³ Nga Yesu abahamiirisa ehi aholire batahiromeraho abaatu bandi. Era ng’alagira baneho omwana oyo ehyohulya.

6

Ab’e Nazaleesi bajerega esomesa ya Yesu (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Yesu ni ganjwa mu hitundu ehyo, ng’atiina mu habuga h’ewaawe aha balanga Nazaleesi. Ng’abeegi babe batiina ni naye.

² Oludaalo lwa Sabbaato ni lwola, ng’atiina mu humbaanero atandiha ohusomesa. Abahira

[‡] 5:41 5:41 oba *ahahaana*. § 5:41 5:41 oba *Hahaana ewe*.

obungi hu banjira ebi gaali n'asomesa nga bejunja ni bebuusa baati, "A! Omusinde ono bino ebi asomesa gabitusa neena? Magesi hiina gano aga gasuna ohuba ti asobola n'ohuhola ebyamaliholiho?"

³ Nga bamujerega ni baloma baati, "Ono sinje omubaaji omusaani wa Malyamu, mulebe ya Yakobbo ni Yose, ni Yuda, ni Simooni? Era ababoojo sibamenyire huno ni neefe?" Ehyanjwamo nga bagaana ohufugiirira ebibye.

⁴ Nga Yesu abaloma ati, "Naabbi bamunja enono hiisi njaatu, ohutusaho mu hitundu hy'ewaawe omuli abalebe babe n'abehiha."*

⁵ Olw'ehyo, sigaholayo byamaliholiho, ohutusaho abalwaye ababale aba ganambaho banona.

⁶ Era genunja bugali abaatu baayo ohutaba n'ohufugiirira.

Ng'ano atiina nana ni nanala mu bitundu eby'omulirano n'asomesa abaatu ehibono hya Hatonda.

Yesu atuma abeegi babe ehumi n'ababiri

(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Mu hiseera ehyo nga Yesu alanga abeegi babe ehumi n'ababiri batiine aya gaali. Ng'abatuma babiri babiri ohuja ohubuulira Amanuliro Amalaji aganjamba hu bunugi wa Hatonda, ng'abana n'obunangi ohubbinganga emisambwa hu baatu.

⁸ Ng'abahamiirisa ati, "Mu lugendo luno mutagega hiitu hindi hyosihyosi, ohutusaho

* 6:4 6:4 Yow 4:44

omuhoomero. Mutawoŋa ebyohulya era mutagega bihapu oba bbeesa.*

⁹ Mwambale ebirayito aye mutagega byambalo ebindi ohutusaho ebi hiisi muutu anaabe ni gambaaye.

¹⁰ Hiisi hibuga ehi munaholengamo, mumenyanga mu mago g'abaatu ababa ni babasangaaliye, ohwola olu museebuha.

¹¹ Era ni mwolanga aŋaatu ndibabasangaalira, oba bagaana ohuŋuliirisa ebi mubaloma, nga muŋwaŋo. Era ni muba ni muŋwayo, mwekukumulangaho efuuhe mu magulu, habe habonero ahalaga ohulabula ohuŋwa eyiri Hatonda.”*

¹² Ng'aŋo abeege batiina ni babuulira abaatu bebbwage bacuuse emyoyo balehe ebibi ebi bahola.

¹³ Nga babbinga emisambwa mingi hu baatu, nga n'abalwaye bangi babajuhangaho amafuta ni baŋona.*

Ohufa hwa Yowaane Omubatiza

(Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ Ehiseera hyola nga Herode owaali n'aŋuga etwale ly'e Galilaaya aŋulira efuma ya Yesu, olwohuba baali bamulomaho hiisi ŋaatu baati, “Nje Yowaane Omubatiza alamuhire, c'ehifa ali n'obuŋangi ohuhola ebyamaliholiho.”*

¹⁵ Aye abandi ni baloma baati, “Nj'Elia.” N'abandi baati, “Mulala hu banaabbi aba hale.”

* **6:8 6:8-11** Luk 10:4-11 * **6:11 6:11** Bik 13:51 * **6:13 6:13**
 Yak 5:14 * **6:14 6:14-15** Mat 16:14; Mar 8:28; Luk 9:19

16 Aye efuma ya Yesu ni yagwa Herode mu hutwi niye galoma ati, “Oyo anaabe nje Yowaane Omubatiza oyu nalagira batemaho omutwe, nj’alamuhire!”

17 Nanyumaho, Herode gaali alagiiye banambe Yowaane bamuwoje mu komera. Hino gahihola olw’ohwenda ohusangaasa Herodiya oyu gaali n’ahooye oluvanyuma lw’ohumupaasa ohunjwa hu Filipino mugandaawe.*

18 Efunda ejijera, Yowaane Omubatiza galomanga Herode ati, “Sihirani ewe ohupaasa muha mugandawo.”

19 Hino hyaleetera Herodiya ohujalana Yowaane ni genda n’ohumwita cooka n’ahaya engeri,

20 olwohuba Herode gaali amuhuuma atoolaho higosi. Hino gahihola olwohuba gaali amanyire ati Yowaane musinde mulujamu era muutu wa Hatonda, kale n’atya ohigosi ohumwolaho. Herode gendanga ohujuliirisa ebi Yowaane galomanga wayire hiisi olu gamujulirisanga, gasi-galangamo ahakukuna.

21 Lwali lulala nga Herodiya afuna ahakisa. Oludaalo olwo lwali lw’amazaaliwa ga Herode. Herode ganyiiya embaga, ng’alanga abahungu babe, n’abahulu b’abasirikale, n’abaatu abeg-ingihiriri mu twale ly’e Galilaaya.

22 Ni baali njagati w’embaga, omuhaana wa Herodiya gengira mu diiro omu baali ng’ahina, asangaasa bugali Herode n’abageni

* 6:17 6:17-18 Luk 3:19-20

babe. Ng’ano Habaha aloma omuhaana oyo ati, “Loma ehiitu hyosihyosi ehi wenda, nahihunge.”

²³ Ng’alayira n’ohulayira ati, “Mazima ameene ehi onende hyosihyosi nahihunge, n’olu onende oti hugabanire ngati owahabaha wange.”

²⁴ Ng’ano omuhaana atula aja gebuusa hu nyina ati, “Sunge hiina?” Nga nyina amugobolamo ati, “Tiina osunge mutwe gwa Yowaane Omubatiza.”

²⁵ Omuhaana nga genyoheramo gagama eyiri habaha amuloma ati, “Nenda wupeere naweene n’ano omutwe gwa Yowaane Omubatiza ni bagutereeye hu suniya.”

²⁶ Ehyo hyanakujasa habaha bugali aye olwohuba gaali ahenire ohulayira n’abageni babe ni banulira, gahaya engeri ey’ohumwima ehi amusungire.

²⁷ Naweene ano habaha galagira omusirikale omuhuumi w’ekomera aje ateme hu Yowaane omutwe aguleete. Nga oyu gatuma atiina mu komera atema hu Yowaane omutwe,

²⁸ aguleetera hu suniya aguna omuhaana, n’omuhaana ng’aguna nyina.

²⁹ Abeegi ba Yowaane ni banulira, nga baja batuyo omulambo gugwe bagunira baja bagusi-
iha.

Yesu aliisa abaatu ekumi etaanu

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Yow 6:1-14)

³⁰ Ng’ano abahwenda aba Yesu gatuma ohutiina ohubuulira Amanuliro Amalanji bagobola bamuloohesa byosibyosi ebi baali ni baholire n’ebi baali ni basomesiise.

³¹ Mu hiseera ehyo, abaatu oluhulende baali batiina hanjihinjihii aña baali. Bano babanga bahanwano, nga nindi abandi boola, nga bahaya n'ehiseera ehy'ohunamba hu hyomu tamu. Nga Yesu aloma abeegi babe ati, "Muhole hutiine mu hifo ehibulamo baatu aña hunaabe hwenene, muḡuumuleho."

³² Nga baniina eryato bambuhe batiine mu hifo ehinumamo baatu.

³³ Aye nga ḡabaano abaatu bangi abababona ni batiina babafaania ti nje nibo. Ng'año banwerehereramo ohunwa hiisi ḡaatu bamulondaho n'amagulu ni babita hu woomu, nga baja babeherera mu hifo eyi Yesu n'abeegi babe baali ni batiina.

³⁴ Yesu ni ḡanwa mu lyato, gabona ehinjindi hy'abaatu ni hyahumbaana, nga bamunambya ehisa olwohuba baali hy'etaama ejinumaho mwayi. Ng'año abasomesa ebiitu ebyene ebitali bitono.*

³⁵ Abeegi babe ni babona owiire ni butiinire, nga batiina aña Yesu gaali bamuloma baati, "Ehifo hino hiduleere, ate owiire mbobuno butiinire.

³⁶ Seebula abaatu batiine mu bitahere ebyohu mulirano begulire ebiryo balye."

³⁷ Nga Yesu abagobolamo ati, "Enywe mubane biryo balye?" Nga nibo bamubuusa baati, "Oḡeega hunatuse ḡeena edinaari ebihumi bibiri,* ko hubagulire ebiryo balye?" Ehyo

* **6:34 6:34** Hub 27:17; 1 Bah 22:17; Ezek 34:5; Mat 9:36 * **6:37 6:37** Dinaari ndala nj'eyabanga epeera y'omupakasi ey'oludaalo lulala.

hinanga ohunjira omuhemba ogw'emyesi nga munaana.

³⁸ Nga niye ababuusa ati, "Muli n'emigaati jinga? Mutiine mubone." Ni bahena ohwete-geresa, nga bamuloma baati, "Etaanu, n'enyeeeni ebiri."

³⁹ Ng'ango Yesu alagira abeegi babe balome abaatu bosibosi behale njaasi hu nyaasi mu bibbubbu.

⁴⁰ Nga babehasa mu bibbubbu, eby'abaatu cikumi cikumi, ebindi amahumi ataanu ataanu.

⁴¹ Nga Yesu anamba emigaati jira etaanu n'enyeeeni ebiri, ng'agangamusa emoni aheja mwigulu, nga geyaasa Hatonda. Ng'ango abbwagabbwaga mu migaati ejo, ajiya abeegi babe bagabire abaatu. N'enyeeeni jira ebiri joosi ng'ajigaba hiisi muutu afuna.

⁴² Ng'abaatu abo bosibosi balya beeguta.

⁴³ Ng'ango abeegi bahumbaania obukukumu-hira w'emigaati n'enyeeeni ebyasigalaho nga bejusa ebisero ehumi nabibiri.

⁴⁴ Abaatu abaalya baali abasinde ekumi etaanu.

Yesu agendera hu maaji

(Mat 14:22-33; Yow 6:15-21)

⁴⁵ Ebyo ni byanjwa, ng'ango ni naango Yesu alagira abeegi babe baniine eryato batangirengamo bambuhe enyanja, batiine e Bbesusayida, niye n'ahiseebula abaatu.

⁴⁶ Ni gahena ohubaseebula, ng'atiina hu lusozi ohusaba.

⁴⁷ Anja hiirema hyanambira, abeegi babe baali mu lyato ngati mu nyanja aye Yesu niye n'ali yenene hu woomu.

48 Yesu ni gaali eyo ng'alengera abeegi babe ni bafaabiina ohugimba eryato n'emiiho, olw'epunga eyaali ni banjwa emutwe. Ni waali ni bunatere ohuhya, gatiina eyi baali n'agenda hu maaji. Era gatiina oti hani genda ohubabitamo.

49 Ne nibo ni bamubona n'agenda hu maaji, nga banjeega baati himalyo nga benianguha,

50 olw'obuti owaali ni bubanjambire bosibosi ni bamubona. Anjo ni naanjo nga Yesu abaloma ati, "Ndiise, mugume mutatya!"

51 Ng'ahena gengira mu lyato omu baali ng'epunga eteeta. Hino hyatangalasa abeegi babe bugali,

52 olwohuba baali bahiiri humutegeera wayire nga gaali aholire ehyamaliholiho ehy'ohwasa emigaati. Ehyaleeta hino, myoyo jaawe huba mihahanyafu.

*Yesu anjonia abalwaye e Genesareeti
(Mat 14:34-36)*

53 Ni bambuha enyanja, nga boola mu hitehere ehi balanga baati Genesareeti nga banjwa mu lyato balihwesa balireeta hwigenya.

54 Baali bahanjwa baati mu lyato, ng'abaatu abaali anjo bahitegeera baati nje Yesu.

55 Ni bamufaania nga baduluma betoloola hiisi njaaatu mu hitundu ehyo ni basima hu baali n'abalwaye babanjira ni babagegeeye hu misigaasiga eyi banjuliranga baati peyi Yesu ali.

56 Hiisi njaaatu anja gatiinanga, hamube mu hyalo oba mu bibuga, abaatu batanga abalwaye baawe mu bifo ebihumbaania baatu, nomu

bifo ebindi hyomu akisoni, nga bamwegalihira aganye abalwaye banjambeho bunjambe hu gemo ly'ehyambalo hihye. Era hiisi owamunambangaho, ng'anona.

7

Obulombolombo w'Abayudaaya (Mat 15:1-9)

¹ N̄aahani n̄aaliṅo balala hu Bafalisaayo n'abasomesa b'amagambi ga Hatonda abanjwa e Yerusaalemu abahumbaanira aṅa Yesu gaali.

² Baali bahiiri aṅo nga babona balala hu beegi ba Yesu ni balya ni batehereeye husaaba mu ngalo mu ngeri ey'ohwegwalaasa ng'olu obulombolombo waawe ow'Ehiyudaaya waali ni bubetagisa ohuhola.

³ Abayudaaya bosibosi ko weyite Abafalisaayo, balondereranga ahalombolombo h'abasehulu baawe ah'ohutalya ni bahiiri husaaba mu ngalo mu ngeri ey'ohwegwalaasa.

⁴ Era ni banjwanga mu butale sibalyanga ni batehereeye husaaba mu ngeri eyo. Baali n'obulombolombo obundi bungi obu balondereranga nga pomuli ahohwosa ebihopo, enywero, n'embya ej'ebihomo eji batambisanga mu ngeri ey'ohubigwalaasa ng'olu obulombolombo waawe waali ni bubaloma.

⁵ Ng'aṅo Abafalisaayo abo n'abasomesa b'amagambi aba baali ni nabo babuusa Yesu baati, "Lwahiina abeegi babo sibahola ng'olu obulombolombo w'abasehulu beefe butuloma aye balya n'engalo eji batehereeye husaaba?"

6 Nga Yesu abagobolamo ati, “Banafuusi enywe, ehibono hya Hatonda ehi naabbi Yisaaya gabalomaho hituufu olu galoma ati,

“ ‘Abaatu bano baapa enono lya hu munwa, aye emyoyo jaawe jipumaho.*

7 Era banjumirya byahwehenahenaho, olwohuba ebibono obubono eby’abaatu, mbebi banjira ohuba amagambi gange.’

8 “Kale mu ngeri oyo, muleherera egambi lya Hatonda, mwanamba bulombolombo w’abaatu.”

9 Ng’ameedaho abaloma ati, “Olwo ko mujeega mbo muhola hirani ohuleha ohujamba egambi lya Hatonda mwahola ebi bulombolombo wenywe bubaloma.

10 Ale Musa gaaloma ati, ‘Onanga lataawo ni maawo enono.’ Era ati, ‘Anaduhenga semwana oba nyina, bali n’ohumwita.’

11 Aye enywe muloma muuti singa omuutu aloma semwana oba nyina ati ehi gahamujaaye ng’obuyeedi, hyafuuha Korubbani (amahulu gaahyo ti hinonge eyiri Hatonda),

12 olwo muba simuhimwihirisa hubaaho n’ehiitu hyosi ehi aholera semwana oba nyina.

13 Mu ngeri eyo nga mudibya ehibono hya Hatonda ni musomesa obulombolombo wenywe. Era n’ebindi bingi eby’engeri eyo ebi muhola.”

*Ebyonoona omuutu binjwa mu mwoyo gugwe
(Mat 15:10-20)*

* 7:6 7:6-7 Yis 29:13

14 Nga nindi Yesu alanga ehiḡindi hy'abaatu hitiina aḡa gaali. Ng'abaloma ati, "Mutegere ohutwi era mutegeere ehi nja ohuloma.

15 Ebi muutu alya sinje ebimonoona, ohutusaho ebiḡwa mu mwoyo gugwe.

16 Ali n'ohutwi ohuḡulira, ale aḡulire."*

17 Ni galeha aḡo ehiḡindi hy'abaatu abo gen-gira mu nyumba ng'abeegi babe bamubuusa amahulu g'ehi gaali n'alomire.

18 Ng'abaloma ati, "Koni mwesi simufaania? Simumanyire muuti omuutu ebi alya sinje ebimonoona?"

19 Ebi olya sibingira mu mwoyo gugwo aye bitiina mu hida, omu biḡwa byatula." (Mu huloma atyo Yesu gaali ataaho enjihiso ng'olu hiisi ehiriwa hiri hiraḡi.)

20 Ng'aḡo ameedaho ati, "Ebitula ohuḡwa mu mwoyo gw'omuutu nj'ebimonoona,

21 olwohuba mu mwoyo gw'omuutu po muḡwa ebiḡeego ebibi, ohuba w'emoni enyangu, owiibi, obutemu, obuhwedi,

22 ohwegomba, obubi owa hiisi ngeri; obudulingi, ohwetyolonga, omwoyo ogw'ekirihindi, obuḡesi, ohwebona, n'obuḡwituhi.

23 Ebibi ebyo byosibyosi nj'ebyonoona omuutu olwohuba biḡwa mu mwoyo gugwe."

*Yesu n'omuhasi Mufoyiniki
(Mat 15:21-28)*

* **7:16 7:16** aḡulire. Ebyaḡandihiwa ebindi ebyahale biḡuma lunyiriri luno. Ali n'ohutwi ohuḡulira, ale aḡulire.

²⁴ Yesu ni gaanwa anjo, ng'atiina n'abeegi babe mu hitehere ehirirene ehibuga hy'e Tiiro. Ni goola eyo nga nabaano amago aga gengiramo mu kweho n'atenda baatu bamanye, cooka ndihinangiha.

²⁵ Naaliño omuhasi owaali n'ahahaana hahe ni haliho omusambwa cooka n'anulira ati Yesu ali mu mago ago, gatiina ana gaali ng'ahoma ekumbo mu moni jije, amusunga abbinge omusambwa hu haana hahe.

²⁶ Omuhasi oyo gaali Muyonaani ni bamusaala e Foyiniki mu hyalo hy'e Siriya.

²⁷ Nga Yesu amuloma ati, "Leha abaana beherere ohulya begute, olwohuba sibirani ohujamba ebiryo by'abaana wabidanyira embwa jaawe."

²⁸ Ng'omuhasi oyo amuloma ati, "Musengwa pohiri. Aye n'embwa joosi ni jiba njaasi w'emeeza ohu baana baliira, jirya obukukumuhiira."

²⁹ Nga Yesu amuloma ati, "Olw'ebibono ebi olomire, yagamayo engo omusambwa gunjooye hu muhaana wuwo."

³⁰ Ng'anjo omuhasi oyo gagamayo engo gagaana omuhaana wuwe n'alambaaye hu buliri, omusambwa ni gumunjooyeho.

Yesu anonia kasiru

³¹ Yesu ni ganwa mu hitehere ehirirene ehibuga Tiiro nga nindi anamba olugendo atiina hu nyanja Galilaaya, n'abitira mu hibuga hy'e Sidoni nomu matwale g'e Dekapooli.

³² Nga n̄abaan̄o abaatu aban̄ira an̄a gaali omusinde owaali kasiru n'atan̄ulira, bamwegal-ihira amun̄ambeho an̄one.

³³ Ng'ano Yesu atusa omusinde oyo mu hin̄indi hy'abaatu, amun̄ira hu tulo, ng'amuta enjala mu matwi, afuuj̄a amate amun̄amba hu lulimi.

³⁴ Ng'agangamusa emoni aheja mwigulu ahena giisa omuuya, amuloma ati, "*Efata!*" Amahulu gaahyo ti, "*Yiguha!*"

³⁵ Ng'ano amatwi g'omusinde oyo geguha, n'ehyali ni himusidihire olulimi hiwon̄oloha ng'atandiha ohuloma bulan̄i.

³⁶ Nga Yesu ahuutira abaatu abaal̄ino, ehi baweene batahiromeraho abaatu abandi. Cooka an̄a gahoma ohubahuutira, pan̄a bahoma n'ohwerebulira hiisi muutu.

³⁷ Bosibosi abahin̄ulira, ben̄un̄ja bugali nga baloma baati, "*Hiisi ehi ahola ahihola bulan̄i. Obona geegula amatwi g'abatan̄ulira ban̄ulira n'abakasiru gabawon̄olola olulimi basobola ohuloma!*"

8

Yesu aliisa abaatu ekumi ene (Mat 15:32-39)

¹ Olwola mu biseera ebyene ebyo, nga nindi ogun̄indi gw'abaatu guhumbaanira an̄aali Yesu. Naahani abaatu abo ebiryo ni byali ni biban̄oyeho, ng'ano Yesu alanga abeegi babe batiine an̄a gaali abaloma ati,

² "Abaatu bano bapambya ehisa, olwohuba babaaye n̄ano ni neese endaalo edatu kwiye aye n̄aahani ban̄uma hy'ohulya.

³ Singa mbaseebula baagameyo ewaawe enjala n’ebaluma, bahanda bagwa hu ngira ate abandi hu bo banwera n’aleeni.”

⁴ Aye abeegi babe nga bamugobolamo baati, “Mu hifo ehiduleere hino omuutu ananga hutusa neena ebiryo ebinanga ohuliisa abaatu bano bosibosi?”

⁵ Nga niye ababuusa ati, “Muliŋo n’emigaati jinga?” Nga bamugobolamo baati, “Musanvu.”

⁶ Ng’ano Yesu aloma abaatu behale n’asi. Ng’anamba emigaati ejo omusanvu geyaasa Hatonda, ng’ajibbwagabbwagamo ahena ajina abeegi babe bajigabire abaatu. Nga boosi bahola ng’olu gabaloma.

⁷ Abeegi ba Yesu era baaliŋo n’obuyeeni bu-didiri. Bwoosi, Yesu ni gahena ohweyaasa Hatonda ng’abaloma babugabire abaatu.

⁸ Ng’abaatu balya beguta. Ni bahena ohulya ng’abeegi babe bahumbaania obukukumuhira owasigalano, nga bwijula ebisero musanvu.

⁹ Abaatu abagaliisa baali banjera ekumi ene. Ni bahena ohulya, nga Yesu abaseebula.

¹⁰ Ni gahena ganiina eryato n’abeegi babe bambuha enyanja Galilaaya, nga batiina mu hitundu ehy’e Dalumanuta.

*Abafalisaayo basunga Yesu ahabonero
(Mat 12:38-42; 16:1-4)*

¹¹ Ng’ano nabaano balala hu Bafalisaayo abaatiina eyiri Yesu nga batandiiha ohumujoberesani bamuloma abane ahabonero ahalaga haati obunangi obu gaali ni nawo gabutusa

yiri Hatonda. Hino bahihola olw’ohwenda humuhema.*

¹² Yesu ni ganjulira ebibono byawe, nga bimulumya omwoyo, nga geesa omuuya ahena abaloma ati, “Lwahiina abaatu b’omulembe guno basunga ahabonero ahenjajisa? Mbalomera ehituufu ti njajuma habonero ahabana-habane.”*

¹³ Ng’ango abaleha ayo, nindi aniina eryato gambuha gagameyo engereha w’enyanja.

*Ehisimbulusa hy’Abafalisaayo ni Herode
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Mu lugendo luno, abeegi ba Yesu baali bebiriye ohuwona ebiryo ebihena ohutusaho omugaati omulala ogu baali ni nagwo mu lyato.

¹⁵ Ni baali ni batiina nga Yesu abaloma mu lugero n’abalabula ati, “Mwegenderese, mwehume batabadulinga n’ehisimbulusa hy’Abafalisaayo n’ehya habaha Herode.”*

¹⁶ Nga nibo begeyamo abeene n’abeene baati, “Alomire atyo olwohuba ndihuwona ebiryo ebihena!”

¹⁷ Aye Yesu ni gamanya ehi baali ni begeyamo ng’ababuusa ati, “Lwahiina muneega hu hy’ohujuma biryo ebihena? N’ohwosa haati muhiiri hufania era mutategeera? Emyoyo jenywe jihiiri mihahanyafu?

¹⁸ Muli n’emoni aye sijibona? Era muli n’amatwi aye siganjulira? Simuhebulira?*

* **8:11 8:11** Mat 12:38; Luk 11:16 * **8:12 8:12** Mat 12:39; Luk 11:29 * **8:15 8:15** Luk 12:1 * **8:18 8:18** Yer 5:21; Zak 12:2; Mar 4:12

19 Olu nabbwaga mu migaati etaanu nagabira abaatu ekumi etaanu, mwahumbaania ebisero by'obukukumuhira ebijufu binga?" Nga bamugobolamo baati, "Ehumi nabibiri."

20 Nga nindi ababuusa ati, "Ate olu nabbwaga mu migaati omusanvu nagabira abaatu ekumi ene, mwahumbaania ebisero by'obukukumuhira ebijufu binga?" Nga bamugobolamo baati, "Ebisero musanvu."

21 Ng'ano ababuusa ati, "N'ohwosa haati muhiri hutegeera ehi ndomire?"

Yesu anonia omunofu mu habuga h'e Bbesusayida

22 Ng'ano Yesu n'abeegi babe boola mu hibuga ehi balanga baati Bbesusayida. Nga nabaano abaatu abanira omusinde omunofu ana gaali bamwegalihira amunambeho gahana.

23 Nga Yesu anamba omusinde oyo omunofu hu muhono, amutusa ebulafu w'ahabuga aho. Ni boola eyo ng'afuujja hu moni j'omunofu, amunamba hu moni, nga ko amubuusa ati, "Obona?"

24 Omunofu ni galimbula gaamoga ng'amugobolamo ati, "Mbona abaatu abagenda aye baafanira hy'emisaala."

25 Nga nindi Yesu gongera ohumunamba hu moni, omusinde oyo ni galimbula gahanaasa, ng'emoni jije jirimbuha abona hiisi hiitu bulani.

26 Ng'ano Yesu amuseebula gagameyo ewaawe n'amuloma ati, "Otagamayo mu habuga aho."

*Peetero abbutula ati Yesu nje Kurisito
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)*

27 Ng'ango Yesu atiina n'abeegi babe mu bita- here ebirirene ehibuga ehi balanga baati Kay- isaaliya ehya Filipi. Ni baali ni batiina, nga Yesu abuusa abeegi babe ati, "Abaatu bandanga baatye?"

28 Nga bamugobolamo baati, "Nalino abaloma baati ndiwe Yowaane Omubatiza. Abandi baati ndiwe naabbi Eliya, ate abandi baati oli mulala hu banaabbi."*

29 Ng'ango ababuusa ati, "Ne enywe muloma muuti ndiise ani?" Nga Peetero amugobolamo ati, "Ndiwe Kurisito oyu Hatonda gafuujaho amate ohunonola abaatu."*

30 Nga Yesu abahamiirisa ehi Peetero alomire batahiromeraho muutu yesiyesi.

*Yesu aloma hu hufa n'ohulamuha huhwe
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)*

31 Ng'ango Yesu atandiha ohubasomesa ng'olu Omwana w'Omuutu ali n'ohubonaabona bugali era abaatu abahulu mu gwanga, n'abatangirisi b'abasengi ba Hatonda, n'abasomesa b'amagambi bamwegaane. Era bamwite aye oluvanyuma lw'endaalo edatu, aliramuha.

32 Bino gabibaloma butereefu natabbumbirya. Ehyanjwamo nga Peetero ajira Yesu hu tulo ng'amuhayula olw'ohuloma ebibono hy'ebyo.

33 Cooka Yesu ni gacuuha gaaheja egongo, gahubba emoni hu beegi babe abandi, ng'ahayula Peetero ati, "Pwe mu moni, oli

* 8:28 8:28 Mar 6:14-15; Luk 9:7-8 * 8:29 8:29 Yow 6:68-69

Sitaani! Sooli hujeeega hu mulimo gwa Hatonda ogwandeeta aye oli hujeeega hu by'abaatu!"

³⁴ Ebyo ni byanjwa, nga Yesu alanga abaatu abaali ohuupi aṅo ko n'abeegi babe besende aṅa gaali ng'abaloma ati, "Hiisi muutu owenda ohuba omuloobera wange, ateehwa ohwefiirisa byosibyosi abe muheneerefu ohubbeeda omusal-abba gugwe era agende ni neese.*

³⁵ Hiri hiityo olwohuba hiisi oweheneerera obulamu wuwe, alibufiirwa aye hiisi afiirwa obulamu wuwe hu lwange n'olwa Manjuliro Amalanj alibunonola.*

³⁶ "Ale higasa hiina omuutu ohuba n'obuninda wuhu hyalo huno wosiwosi aye gafirwa obulamu wuwe?

³⁷ Ale dala njaliṅo ehi omuutu aṅanga ohuṅaayo ko gagobosaṅo obulamu wuwe ni buba ni buhenire ohugota?

³⁸ Hiisi oyu esoni jinamba olw'ese n'olwehibono hyange n'ali mu baatu ab'omulembe guno omubi ogwawuhana hu Hatonda, n'Omwana w'Omuutu yeesi alimwegaana olu aligobolera mu ṅono lya Semwana n'abamalayika abagwalaafu ni bamunjerehera."

9

¹ Ng'aṅo Yesu geyongera ohubaloma ati, "Mbalomera ehituufu ti njaliṅo abandi hu enywe

* **8:34 8:34** Mat 10:38; Luk 14:27 * **8:35 8:35** Mat 10:39; Luk 17:33; Yow 12:25

abemereeye n̄ano, abatalifa ohutusaho ni bahenire ohubona Obun̄ugi wa Hatonda ni buujire n'amaani."

*Emboneha ya Yesu yicuuha
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)*

² Ni n̄abitan̄o endaalo mukaaga, nga Yesu atiina ni Peetero, Yakobbo, ni Yowaane mu kweho abatangirira baja baniina hu olusozi olweginghiriri. Ni boola eyo, abeegi babe abo bali baheja ng'efaani yiye yicuuha ng'afaana lundi.*

³ Ebyambalo bibye nga bimeregenya, bipepya bugali ni n̄an̄uma kadi mulala hu hyalo owaali n'asobola ohubyosa gabituhusa ohwaga āno.

⁴ Ng'āno babona abanaabbi ba Hatonda Eliya ni Musa ni ban̄aya ni Yesu.

⁵ Nga Peetero aloma Yesu ati, "Musomesa, hirani ti efe huli n̄ano. Leha hutongolēo ebitiira bidatu. Hirala hibe hihyo, ehindi hya Musa, n'ehindi hy'Eliya."

⁶ Peetero galoma atyo olwohuba niye n'abahye baali batiye bugali ni bahaya n'ehyohuloma.

⁷ Nga n̄abaan̄o ehireri ehyaaja hyabawiiha n'ehisisigo hyahyo era ng'ejanjaasi lin̄wera mu hireri ehyo ni n̄alin̄o aloma ati, "Ono nj'Omwana wange omuhoda, mun̄ulirise ebi abaloma."*

⁸ Abeegi babe ni bagangamuha, sibabona muutu wundi ali ni nabo, ohutusaho Yesu yenene.

* 9:2 9:2-7 2 Peet 1:17-18

* 9:7 9:7 Mat 3:17; Mar 1:11; Luk 3:22

⁹ Ni baali ni baniinuha ohunwa hu lusozi, nga Yesu abahamiirisa ati, “Ebi muweene muta-biromeraho muutu wundi, ohwola olu Omwana w’Omuutu aliramuha.”

¹⁰ Era boosi nga bagondera ehi gabaloma, ni bebuusa abeene n’abeene baati, “Ategehiise hiina n’alomire hu hulamuha?”

¹¹ Ng’ano bamubuusa baati, “Lwahiina abasomesa b’amagambi ga Hatonda baloma baati naabbi Eliya ali n’ohweheerera ohugobola ko Kurisito gaaje?”*

¹² Nga Yesu abagobolamo ati, “Hituufu, Eliya ali n’ohweheerera ohugobola atereese emyoyo j’abaatu. Aye lwahiina hyanandiihiwa hiiti Omwana w’Omuutu atehwa ohuboneresebwa bugali era abaatu bamwegaane?”

¹³ Aye mbalomera ti Eliya gahena hale ohuuja era abaatu bamuhola byosibyosi ebi bendire, ng’olu Ebyanandiihiwa byamulomaho.”

*Yesu anonia omuseere aliho omusambwa
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Yesu n’abeegi babe abadatu ni banwa hu lusozi, nga bagaana ehinjindi hy’abaatu ni betolooye abeegi babe abandi era abasomesa b’amagambi ga Hatonda ni bali huhubba ni nabo embaha.

¹⁵ Abaatu ni bahubba emoni hu Yesu nga basangaala bugali, nga baduluma ohutiina eyi ali ohumusangaalira.

¹⁶ Nga Yesu abusa abeegi babe ati, “Hiina ehi muli huhubba embaha ni nabo?”

* **9:11 9:11** Mal 4:5; Mat 11:14

17 Mulala mu hijindi hy'abaatu abaali ayo ng'amugobolamo ati, "Omusomesa, kuleteeye musaani yange aliho omusambwa ogumugaana ohuloma.

18 Hiisi olu gumubanda gumuhubba ehigo, ng'atumbeera efulo mu munwa, galuma ameenoo era nga gumuandalasa. Sungire abeegi babo ohugumubbingaho aye nga bibahaya."

19 Nga Yesu abaloma ati, "Enywe abaatu b'omulembe guno abanjuma hufugiirira, ndihena ni nenywe ahamanga ahaaga hatye ko mube n'ohufugiirira, ndyosa neena ohubehaliriha? Mundeetere njano omuseere."

20 Ng'ajo bamumuñirira.

Omusambwa ni gwabona Yesu, ayo ni naayo nga gubanda omuseere, gumujugumisa, gumuhubba ehigo gegalangusa, n'atumba efulo mu munwa.

21 Nga Yesu abuusa semwana y'omuseere oyo ati, "Omusambwa guno gumuhenireho hamanga hi?" Nga niye agobolamo ati, "Ohuñwera erala mu bujere buwe.

22 Era efunda nyingi gubaaye gumudanyanga mu muliro, oba mu maaji, gumwite. Cooka n'oba n'onjanga tunjambire ehisasabirisi, otuyeede."

23 Nga Yesu amuloma ati, "Olomire oti nimba ni panga? Manyire ti byosibyosi bisoboha, omuutu anaba n'ohufugiirira."

24 Ng'ajo semwana y'omuseere agobolamo ni gekakaba ati, "Fugiirira, ohutusaho ti Musengwa njeede, mu hufugiirira hwange tabamo hwe-moota!"

25 Yesu ni gabona eduuli ly'abaatu abandi ni baduluma ni batiina aña gaali ng'ahayuhira omusambwa ati, "Musambwawe ogusirinasa era ogutaloma kulagira ohunwa hu museere oyo era soomugobolangaho nindi."

26 Nga wangewe omusambwa ogwo gujugu-misa omuseere ebyembaha ebyene, n'ohwiteera nga pohanu gutaaye nga ko gumunwahogumuleha n'ajalaaye hy'afuuye. Abahira obungi hu baalinogoboneraho nga baloma baati, "Afuuye!"

27 Aye Yesu ng'amunamba hu muhono amwinyosa, nga gemeerera.

28 Ebyo ni byanwa, Yesu ni gengira mu nyumba, ng'abeegi babe bamubuusa baati, "Lwahiina ndihusobola hubbinga omusambwa ogwo hu museere?"

29 Nga niye abagobolamo ati, "Omusambwa ogw'engeri yino sigubbingiha hu muutu anabula husaba."*

*Yesu nindi aloma hu hufa huhwe
(Mat 17:22-23; Luk 9:43b-45)*

30 Ng'ango Yesu n'abeegi babe banwa mu hitehere ehyo nga batiina ni babitira mu twale ly'e Galilaaya. Yesu sigendire abaatu abandi ohumanya aña ali,

31 olwohuba gaali gegeresa abeegi babe n'abaloma ati, "Omwana w'Omuutu baja humunaaayo eyiri abaatu bamwite aye ni baliba ni

* **9:29 9:29** *husaba* Ebyanandihiwa ebindi ebyahale bimeedaho biiti "n'ohusiiba."

bahenire ohumwita, ŋalibitaŋo endaalo edatu ng'alamuha.”

³² Cooka sibategeera ehi gabaloma era baatya n'ohumubuusa.

*Omuutu ahira ohuba ow'eŋono eyiri Hatonda
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)*

³³ Ng'aŋo Yesu n'abeegi babe boola mu hi-buga hy'e Kaperanawumu. Ni bengira mu nyumba, nga Yesu abuusa abeegi babe ati, “Muŋahenenga hu hiina mu ngira?”

³⁴ Aye nga nibo esoni jibaŋamba baŋoleera huŋoleera, olwohuba mu ngira baali baŋahene ni bebuusa nj'ani hu bo ahira ohuba ow'eŋono.*

³⁵ Nga Yesu gehala alanga abeegi babe ehumi n'ababiri begerere aŋa ali. Ng'abaloma ati, “Hi-isi owenda ohuba ow'eŋono, ali n'ohweherera geyise afuuhe muŋeereswa wa basigaayenjo bosi-bosi.”*

³⁶ Ng'aŋo aŋamba omwana omuŋere owaali aŋaapi, amwemeereswa ŋagati waawe. Ng'amufumberera, ahena abaloma ati,

³⁷ “Hiisi asangaalira omwana omuŋere hy'ono hu lwange, aba asangaliye ndiise. Nindi hiisi owusangalira ese, aba saasangaalira ndiise aye aba asangaliye oyo owaatuma.”*

*Atatusoosa saaba musigu
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Ng'aŋo mulala hu beegi babe oyu balanga Yowaane aloma Yesu ati, “Omusomesa,

* **9:34 9:34** Luk 22:24 * **9:35 9:35** Mat 20:26-27; 23:11; Mar 10:43-44; Luk 22:26 * **9:37 9:37** Mat 10:40; Luk 10:16; Yow 13:20

hwaweene omuutu n'abbinga emisambwa hu baatu n'atambisa esiina liryo, efe nga humuloma alehere aho olwohuba simulobera wuwo hyefe.”

³⁹ Nga Yesu amugobolamo ati, “Simugesyan-gaho ohulobera omuutu hy’oyo, olwohuba hiisi muutu ahola ebyamaliholiho n’atambisa obunangi obuli mu siina lyange, saananga hwe-fudula mu hamanga ahatotono gandomaho bubu.

⁴⁰ Hiisi atatusoosa, saaba mulabe weefe.*

⁴¹ Mbalomera ehituufu ti hiisi abanja omwendo gw’amaaji ohunywa olwohuba muli baloobera bange, mu buli ngeri Hatonda alimusasula.*

Ebihongeresa abaatu ohuhola ehibi

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Era omuutu yesiyesi aleetera mulala hu banjere bano abafugiirira ohubbenga, ahoomera humusidiha ogubaale ogusito mu mamiro, bamudanya mu buliba.

⁴³ Olw’ehyo hanye muhono gugwo nj’oguhuleetera ohwonoona, gutemeeho. Hiraŋi obe w’omuhono mulala aye osune obulamu obutanwanjo ohuhira olu osigasa emihono jombi aye bahudanya mu hifo omu oja husihiiriha,*

⁴⁴ omuli omuliro ogutasima era omutanwanja enyende.†

⁴⁵ “Era hanye hugulu huhwo nj’ohuhuleetera ohuhola ehibi hutemeeho. Hiraŋi osune obulamu obutanwanjo n’oli muleme, ohuhira olu

* **9:40 9:40** Mat 12:30; Luk 11:23 * **9:41 9:41** Mat 10:42 * **9:43 9:43** Mat 5:30 † **9:44 9:44** Ebyanjaandihiwa ebindi binjuma lunyiriri luno.

osigasa amagulu gombi aye bahudanya mu hifo omu oja husihiiriha,

⁴⁶ omuli omuliro ogutasima era omutaŋwa enyende.‡

⁴⁷ “Era hanye emoni yiyo ehuleetera ohuhola ehibi yomoleemo. Hiraŋi obe wa moni ndala aye wingire mu bunugi wa Hatonda, ohuhira olu osigasa emoni jombi aye bahudanya mu hifo omu oja husihiirihira,*

⁴⁸ omuli omuliro ogutasima era omutaŋwa enyende.*

⁴⁹ “Ng’olu ebiryo babitamo omunyu byabamo obunoli, abafugiirira bosibosi balibita mu hyobo hya Hatonda gabaŋwanamo omuliro ohubalon-goosa.

⁵⁰ Omunyu omuherehe gwa mugaso aye guna-fuuha heresu, oŋanga otye ohugugobosamo obunoli? Olw’ehyo esambo jenywe jibemo obunoli hy’omunyu era muholaganenga.”*

10

*Yesu asomesa hu hwabuhana hw’abafumbo
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)*

¹ Yesu ni gaŋwa e Kaperanawumu, ng’atiina mu twale ly’e Buyudaaya, nga gambuha olwabi Yoludaani atiina mu bitahere eby’engereha w’olwabi. Nga nindi ehiŋindi hy’abaatu hihumba-anira aŋa gaali era ng’olu yaali esambo yiye ng’atandiha ohubasomesa.

‡ **9:46 9:46** Ebyaŋandihiwa ebindi biŋuma lunyiriri luno.

* **9:47 9:47** Mat 5:29 * **9:48 9:48** Yis 66:24 * **9:50 9:50** Mat 5:13; Luk 14:34-35

² Ng’ango balala hu Bafalisaayo batiina aya gaali bamubuusa ni bamuhema baati, “Hihirisiwa omusinde ohubbinga omuhasi wuwe?”

³ Niye ng’abagobolamo ati, “Musa omuhwenda wa Hatonda gabalagira atye?”

⁴ Nga bamuloma baati, “Musa gafugiirira omusinde ohubbinga omuhasi wuwe, amuje ebbaluja eyihahasa yiiti amubbingire.”*

⁵ Nga Yesu abagobolamo ati, “Musa gabateerango ehiragiro ehyo lw’obuhahanyafu w’emyoyo jenywe,

⁶ aye Ebyanandihwa biroma biiti ohujwa hutandiha y’ehyalo, ‘Hatonda gawumba omusinde n’omuhasi.’*

⁷ Olw’ehyo omusinde analehenga semwana ni nyina, nga genimba n’omuhasi wuwe,*

⁸ nga bombi bafuuha mubiri mulala. Olwo nga sibahiiri babiri, wabula mulala.*

⁹ Kale omuutu saanjimbululanga ehi Hatonda ganimba nalala.”

¹⁰ Ni ganwa mu baatu gengira mu nyumba n’abeegi babe, abeegi nga bamuloma gongere ohubanyonyola hu songa y’ohubbinga omuhasi.

¹¹ Ng’ango abaloma ati, “Hiisi abbinga omuhasi wuwe, ng’ahena aleeta owundi, aba aholire obuhwedi.*

¹² Era singa omuhasi anoba hu wamwe, gahena gasuna obufumbo obundi, aba aholire obuhwedi.”

* **10:4 10:4** Mag 24:1-4; Mat 5:31 * **10:6 10:6** Tand 1:27; 5:2

* **10:7 10:7-8** Tand 2:24 * **10:8 10:8** Tand 1:27; 2:24; 5:2

* **10:11 10:11-12** Mat 5:32; 1 Kor 7:10-11

Yesu asabira abaana abanjere ekabi
(*Mat 19:13-15; Luk 18:15-17*)

¹³ Lulala njaalino abaatu abanjira abaana abanjere eyiri Yesu abanjambeho abalombere ekabi aye abeegi babe nga babahayula hubahayula.

¹⁴ Yesu ni gabona ehi abeegi babe bahola, ng'abalunjira, abaloma ati, "Mulehe abaana abanjere baaje eyi ndi. Mutabagaana, olwohuba abaatu abali hy'abo, mbabengira mu bunugi wa Hatonda.

¹⁵ Mbalomera ehituufu ti hiisi muutu ateesiga Hatonda hy'omwana omunjere ng'olu geesiga abasaaye babe, saalingira mu bunugi wa Hatonda."*

¹⁶ Ng'ano alera abaana abo abanjere, ng'abanjambaho abasabira ekabi.

Yesu n'omusinde omunjinda
(*Mat 19:16-30; Luk 18:18-30*)

¹⁷ Nindi Yesu ni gatandiha olugendo lulwe, nga njabaano omusinde owaduluma gatiina eyi gaali ng'ahubba amafuha mu moni jije, ng'amubuusa ati, "Omusomesa omulani, kole hi ko sune obulamu obutanwano?"

¹⁸ Nga Yesu amugobolamo ati, "Wema huhi ohunanga omulani ate nga njanuma mulani ohutusaho Hatonda yene?"

¹⁹ Omanyire ebiragiro bya Hatonda ebiroma biiti; 'Siwiitanga muutu, soholanga buhwedi, siwiibanga, otabeneranga muutu ehi ataholire, otalyahanga byabeene, onanga lataawo ni maawo enono?' **

* **10:15 10:15** Mat 18:3

* **10:19 10:19** Hunj 20:12-16; Mag

5:16-20

20 Omusinde oyo ng'agobola mu Yesu ati, "Omusomesa, ohunwera erala mu bunjere wange n'ohwosa haati ebiragiro ebyo byosibyosi mbyoheresa."

21 Nga Yesu alengerera omusinde oyo ng'amusasira. Ng'amuloma ati, "Ohibuliraho ehiitu hirala. Tiina otunde ebibyo byosibyosi, ebbeesa ejinanwemo ojigabire abagadi, ko ohene wuuje obe muloobera wange, olisuna obuninda mwigulu."

22 Omusinde oyo ni ganulira ebyo ganulyana era ganwano n'awombonaaye olwohuba gaali n'obuninda oweene obungi.

23 Nga Yesu getoloosa abaalino emoni, ng'ahena aloma abeegi babe ati, "Nga hiriba higosi abanjinda ohwingira mu bunjugi wa Hatonda!"

24 Ng'abeegi babe benunja ebibono bibye ebyo era ng'obuti wubanjamba. Cooka nindi nga Yesu abaloma ati, "Baana enywe, nga higosi omuninda ohwingira mu bunjugi wa Hatonda!"

25 Hyangu bugali weene engamiya ohubita mu njundu ly'episo, ohuhira omuninda ohwingira mu bunjugi wa Hatonda!"

26 Ng'ano ehyo ko hyongerera erala ohwenunjisa abeegi babe, nga bamubuusa baati, "Olwo njahani nj'ani ananga ohunonoha?"

27 Nga Yesu abalengerera ahena abaloma ati, "Eyiri abaatu, higosi ohwenonola aye eyiri Hatonda ebiitu byosibyosi bisoboha era njabula ehimuhaya."

²⁸ Ng'ango Peetero aloma Yesu ati, "Efe hwaleha ebyefe byosibyosi, nga huuja hube baloobera babo."

²⁹ Nga Yesu amugobolamo ati, "Mbalomera ehituufu ti njanuma muutu owaleha amago gage, oba abaganda babe, oba ababoojo, oba nyina, oba semwana, oba abaana babe, oba omunuluko gugwe, hu lwange n'olwa Manjulo Amalaji,

³⁰ atalisuna mu bulamu buno owohu hyalo, emirundi cikumi ej'ebyo ebi gafirwa: amago, abaganda babe, ababoojo, abasaaye babe, abahasi, abaana, omunuluko, ohwo taaho n'ohumunjalaana. Era mu biseera ebyomu moni, alisuna n'obulamu obutanwanjo.

³¹ Aye bangi hu beginghiriri mu hiseera hino abaliba abanjaasi, nindi bangi hu banjaasi mu hiseera hino abaliba abeinghiriri.*"

*Yesu aloma hu hufa huhwe efunda eyohudatu
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Naahani Yesu n'aba gaali ni nabo baali mu lugendo, ni batiina mu hibuga hy'e Yerusaalemu. Yesu gaali abatangiriyemo, n'abalehireno ahamanga. Hino nga hyenunjisa abeegi babe nga hinja n'abaatu abandi abaali ni babanjwaho egongo obuti. Nga geeta amagulu abeegi babe ehumi n'ababiri bamwolaho. Nga nindi abagobosa hu tulo, atandiha ohubalomera ebyali ni bija humwolaho.

³³ Ng'abaloma ati, "Huli hutiina e Yerusaalemu; eyo baja hulya mu Mwana w'Omuutu oluhwe bahene bamuneyo

* **10:31 10:31** Mat 20:16; Luk 13:30

eyiri abatangirisi b'abasengi ba Hatonda, n'abasomesa b'amagambi. Era baja humusalira ogw'ohufa era bamuneyo eyiri abalugendwa.

³⁴ Abo nibo baja humujeherera, bahene bamufujeho agate, bamuhubbe efaalu era bamwite. Ni njalibitango endaalo edatu, aliramuha."

*Ohusaba hwa Yakobbo ni Yowaane
(Mat 20:20-28)*

³⁵ Ng'ango Yakobbo ni Yowaane, abasaani ba Zebbedaaayo, boherera Yesu, bamuloma baati, "Omusomesa, hwenda otuholere ehiitu hyosi-hyosi ehi hunahulombe."

³⁶ Nga Yesu ababuusa ati, "Mwenda mbaholere hi?"

³⁷ Nga bamugobolamo baati, "N'onahehale hu tebe ey'enono mu bunugi buwo, hwenda oganye hwihale huhulirane, mulala hu muhono gugwo omulungi, n'owundi hu mugooda."

³⁸ Nga Yesu abaloma ati, "Ehi musunga simuhitegeera. Munanga ohunywa hu hihopo eh'y'ohubonaabona ehi nja hunywa, oba ohubatziziwa ohw'ohweyiniha mu hubonaabona ohu nja hubatziziwa?"*

³⁹ Nga nibo bamugobolamo baati, "Husobola." Nga Yesu abaloma ati, "Hituufu mwesi mulinywa hu hihopo eh'y'ohubonaabona ehi nja hunywaho era mulibatiziziwa mu ngeri eyi nja hubatziziwamo.

⁴⁰ Aye eh'y'ohwihala ni mundirene hu muhono omulungi oba omugooda, sindiise ahigaba. Ebifo ebyo, omwene alibinja abo aba gabitegehera."

* **10:38 10:38** Luk 12:50

⁴¹ Abeegi bahyawwe ehumi ni banjulira ehi Yakobbo ni Yowaane basungire, nga babalunjira.

⁴² Olw'ehyo nga Yesu abalanga bosibosi baje bahumbaanire aña ali. Ng'abaloma ati, "Mumanyire muuti abanjugi b'Abatali Bayudaaya benda babanjeerese era abatangirisi baawe benda abaatu aba banjuga bamanye baati babal-iho obunangi.*

⁴³ Aye sihiri n'ohuba hiityo eyiri enywe. Mu nywe, hiisi owenda ohuba omuhulu, ali n'ohuba munjeeresa w'abahye,*

⁴⁴ era hiisi owenda ohuba omutangirisi, ali n'ohuba mwidu wa basigaayeno.

⁴⁵ "N'Omwana w'Omuutu sigaaja bamunjeerese aye niye ohunjeeresa era n'ohunjayo obulamu wuwe ohuba endinji ohununula abaatu oluhulende."

Yesu anonia Bbarutimaayo

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Ng'ano Yesu n'abeegi babe, n'ogunjindi gw'abaatu abaali ni bamulonda, boola mu hibuga e Yeriko. Eyo yaaliyo omusinde omunofu owehalanga hu ngira n'asungirisa. Omusinde oyo baali bamulanga baati Bbarutimaayo (amahulu gesiina eryo baati omusaani wa Timaayo). Yesu n'aba gaali ni nabo ni baali ni batula ehibuga, nga bagaana omusinde oyo omunofu ni gehaaye hu tulo w'engira.

⁴⁷ Bbarutimaayo ni ganjulira ati Yesu Omunazaleesi nj'abitano, ng'atandiha ohulangirira

* **10:42 10:42-43** Luk 22:25-26 * **10:43 10:43-44** Mat 23:11; Mar 9:35; Luk 22:26

n'aloma ati, "Yesu Omwijuhulu wa Dawudi, pambire ehisa!"

⁴⁸ Nga bangi hu baatu abomu hiñindi bamuhayula ni bamuloma añoleere. Cooka niye nga gegumya hwegumya ohulangirira ati, "Mwijuhulu wa Dawudi, pambire ehisa!"

⁴⁹ Ng'ango Yesu geema, aloma ati, "Mumulange gaaje." Nga bamulanga bamuloma baati, "Guma omwoyo, yinyoha ahulanga."

⁵⁰ Ng'ango adanya ehihooti ehi gaalimo, genyoha mangu, atiina añali Yesu.

⁵¹ Nga Yesu amubuusa ati, "Wenda kuholere hiina?" Ng'omuñofu amugobolamo ati, "Musesoma, njigule emoni, mbone."

⁵² Ng'ango Yesu amuloma ati, "Kale tiina, ohufugiirira huhwo, huhuñonisyey." Naweene año ng'emoni j'omusinde oyo jirimbola atandiha ohubona era nga yeesi genimba hu baali ni balonda hu Yesu.

11

Yesu gengira mu Yerusaalemu mu ñono ery'amaani

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Yow 12:12-19)

¹ Njaahani Yesu n'abeegi babe ni baali ni banatere ohwola mu hibuga hy'e Yerusaalemu, nj'ohuloma ni boolire mu bubuga obuhirireene obuli mu hiiho g'olusozi lw'Emisaala Emizayiti, ah'e Bbesufage ni Bbesaniya, nga Yesu atuma babiri hu beegi babe ati,

² "Mutiine mu hitehere ehi mulengera mu moni. Ni munaabe ni mwahengiramo muuti,

munaabone nasugirya eperepere eyi muutu ahi-iri hwihalangaho ni bayisidihire hu hihongo, muyiwonolole muyindeetere nano.

³ Singa nanaabeño ababuusa ati, ‘Lwahiina muyiwonolola?’ Munamugobolemo muuti; ‘Musengwa nj’ayenda era n’anabe n’ahenire ehi ayetagira banayigobose nana mu wangu.’ ”

⁴ Ng’ano batiina, nga bagaana nasugirya eperepere ni yemereeye ebulafu na mulyango gw’enyumba n’eri sidihe hu hihongo naapi n’engira, nga bayiwonolola.

⁵ Nga nabaano balala hu baali ni bemereeye ano, abababuusa baati, “Muhola hiina ehyo? Lwahiina muwonolola nasugirya eyo?”

⁶ Ng’abeegi abo babagobolamo ng’olu Yesu gaali n’abalomire. Nga bala babaleha batiina ni nasugirya.

⁷ Ng’ano abeegi batangirisa nasugirya eyo bayinjirira Yesu. Nga bayaalaho hu mugongo engoye jaawe, Yesu ayiihalaho batandiiha olugendo.

⁸ Ni baali ni batiina nga bangi huba gaali ni nabo baala engoye jaawe mu ngira Yesu abiteho, n’abandi nga baaliriramo obusaga w’ebisaala obuliho amahoose obu baabbwaga hu misaala. Bino babihola olw’ohuna Yesu enono.

⁹ Ng’ano abaali ni batangiriiye, n’abaali ni bamunwaho egongo ni bahoohera namugulu baati,

“Musengwa aneewe enono.”

Ali n'ekabi oyo owuujira mu siina lya Musengwa,*

¹⁰ Hatonda aŋe ekabi owahabaha wa sehulu yeefe Dawudi

obuuja ohugobolaŋo.

Musengwa, ali Ŋamugulu Obugali, aŋeewe eŋono.

¹¹ Ng'aŋo Yesu goola mu hibuga hy'e Yerusaaumu, gengira mu Yekaalu. Ni gahena ohuhubba emoni hu hiisi hiitu n'ohubona ebyali ni bitiina mu moni, ng'atula n'abeegi babe ehumi n'ababiri batiina e Bbesaniya, olwohuba owiire waali huupi hwira.

*Yesu aŋwaba omusaala omutiini
(Mat 21:18-19)*

¹² Hu ludaalo olwagobolaho, Yesu n'abeegi babe ni baali ni baŋwa e Bbesaniya ohwagamayo e Yerusaaumu, nga Yesu aŋulira enjala n'emuluma.

¹³ Ni galengera omusaala omutiini oguliho amahoose, ng'atiina aje abone hanye aŋanga ohwagaanaho ebibala. Ni gagwolaho sigagaanaho hibala kadi hirala ohutusaho amahoose ameerere goŋene, olwohuba sibiyali biro ebi mitiini jibeeraho ebibala.

¹⁴ Ng'aŋo aguloma ati, "Ohuŋwa olwa leero natabaŋo nindi muutu alirya ebibala bibyo!" Abeegi babe nga baŋulira n'aloma ebibono ebyo.

*Yesu abbinga abaali ni batundira mu Yekaalu
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Yow 2:13-22)*

* **11:9 11:9** Zab 118:25-26

¹⁵ Yesu n'abeegi babe ni boola e Yerusaalemu nga Yesu gengira mu lunya lwa Yekaalu atandiha ohubbingamo abaali ni batundiramo n'abaali ni bagula. Ng'agengula emeeza j'abaswanisa ebbeesa, n'efoomu j'abaali ni batunda enjiiwa.

¹⁶ Era ng'asibira hiisi muutu ohubisya ebiitu mu lunya lw'e Yekaalu.

¹⁷ Ng'ano asomesa abaaliŋo ati, "Hatonda sigaloma mu byanjandiihiwa ati, 'Enyumba yange yinaabenga nyumba omu baatu bananjumirihisyenga? Ne enywe muyifuhisye pungulu eyi bakondo behwehamo!' " *

¹⁸ Abatangirisi b'abasengi n'abasomesa b'amagambi ga Hatonda ni banjulira ebi Yesu aholire n'ebi alomire, nga batandiiha ohusala amagesi ag'ohumwita. Hino bahihola olwohuba beralihirira engeri eyi hiŋindi hy'abaatu hyosihyosi hyali ni hisangaliiye esomesa yiye.

¹⁹ Owiire ni wiira, nga Yesu n'abeegi babe banwa mu hibuga baagamayo eyi bamenyanga.

Ehy'ohwega ohunwa hu musaala omutiini

(Mat 21:20-22)

²⁰ Ni wahya mu mugamba, Yesu n'abeegi babe ni baali ni babita hu mutiini gula ogu Yesu gaali n'anwebe nga babona ni gwomire ohunwera erala hu hiholo.

²¹ Nga Peetero ahebulira ebyaliŋo aloma Yesu ati, "Musomesa, bona! Omusaala omutiini ogu wanwebe gwomire!"

²² Nga Yesu aloma abeegi babe ati, "Mwesige Hatonda.

* **11:17 11:17** Yis 56:7; Yer 7:11

23 Mbalomera ehituufu ti singa omuutu gesiga Hatonda ananga ohuloma olusozi luno ati, ‘Siguha n̄ano oje wedaanye mu buliba’ era ehi alomire hyabaño. Ehyetagisa hiri hiralala, hya muutu hutabusabuusa mu mwoyo gugwe aye gafugiirira ati ehi aloma hinolerere.*

24 Olw’ehyo mbahahasa ti hiisi ehi mu-nalombenga Hatonda, mufugiirire mu myoyo jenywe muuti muhenire ohuhisuna era muli-hisuna.

25 “Era hiisi olu munenengayo eyiri Hatonda mu husaba, ni n̄abangaño abbengire eyi oli, omusoninanga ko weesi Senywe ali mwigulu ahusonije ebibi bibyo.

26 Aye singa soomusonina, weesi Senywe ali mwigulu saalihusonina bibi bibyo.”*

*Abatangirisi babuusa eyi Yesu atusa obuñangi
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

27 Ng’ano nindi Yesu n’abeegi babe boola e Yerusalemu. Yesu ni gaali n’agenda mu lunya lw’e Yekaalu ng’abatangirisi b’abasengi ba Hatonda n’abasomesa b’amagambi, n’abaatu abahulu mu gwanga, batiina ana gaali.

28 Nga bamubuusa baati, “Otusa neena obuñangi obuhuginiha ohuhola ebiitu ebyo ebi ohola? Era nj’ani owahuna obuñangi owo?”

29 Nga Yesu abagobolamo ati, “Keesi leha mbabuuse ehibuuso hiralala. Ni munangobolemo nga ko mbalomera eyi tusa obuñangi obu nemaho ohuhola ebi kola.

* **11:23 11:23** Mat 17:20; 1 Kor 13:2 * **11:26 11:26**
Ebyañandihiwa ebindi ebyahale binjuma lunyiriri luno (Mat 6:15).

30 Mundomere, Yowaane gatusa neena obunangi ow'ohubatiza? Gabutusa yiri Hatonda, oba yiri baatu?"

31 Ng'ango bala bahubbagania ebiheego ni baloma baati, "Humugobolemo huutye? Singa huloma huuti Hatonda nj'owamutuma anatubuse ati, 'Kale lwahiina simwafugiirira bya Yowaane oyo?' "

32 Ate ni baneega ohumugobolamo baati, "Abaatu nj'abamutuma" nga hino bahitya olwohuba abaatu bosibosi baali bafugiirira baati Yowaane gaali naabbi dala.

33 Ehyanjwamo nga bamugobolamo baati, "Si-humanire." Ng'ango Yesu abaloma ati, "Kale keesi sinabalomere eyi tusa obunangi obuukosa ebi kola."

12

Olugero lw'abapangisa b'endimiro y'emizabbibbu

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Ng'ango Yesu atandiha ohuloma n'abaatu abo mu ngero. Ng'abaloma ati, "Naaliŋo omuutu owahoma endimiro ey'emizabbibbu, ng'ahena ayisitiriraho, ayabamo eroŋo eryohujungirangamo, atongolamo ehiitira hy'omuhumi, ng'ahena ayipangisa abaatu nga niye atiina mu gwanga erindi."*

2 Ehiseera ehy'egesa ni hyola, gatuma mulala hu baneeresa babe eyiri abapangisa, bamuŋe owiisa wuwe.

* 12:1 12:1 Yis 5:1-2

³ Ng'ango bala banamba omuñeeresa oyo bamuhubba bahena bamubbinga gagama ni ñabula ehi bamuñaaeye.

⁴ Nga nindi omwene ndimiro abatumira omuñeeresa owundi. Ng'oyo bamuhubba oluguma, bahena bamuhola n'ebuyobuñemu.

⁵ Omwene ndimiro sigadamba era ng'atuma owundi. Oyo beeta wiite. N'abandi bangi aba omwene ndimiro gatuma ni bababisya mu ngeri nj'enyene. Abandi ni babahubba, n'abandi ni babeeta.

⁶ "Hu komerero ya byosi omwene ndimiro gaali ahiiriyo n'omuutu owundi mulala oyu gaali n'anjanga ohutuma. Omuutu oyo nj'omusaani wuwe omuhoda. Oyo nj'oyu gasembyayo ohubatimira n'aloma ati, 'Omwana wange banamuñe eñono bamupeera owiisa wange.'

⁷ Cooka abapangisa ni bamubona nga behobaana baati, 'Ono nj'omusika. Muhole hu mwite hwegoboseho obusika.'

⁸ Ng'ango bamusindigirisa bamutusa ebulafu w'endimiro nga bamwitira eyo.

⁹ "Ñaahani omwene ndimiro alihola hi abapangisa abo? Alitiina gabasihiirisa n'endimiro gayipangisa abaatu abandi.

¹⁰ Kahasa ti mwali musomireho ehyanandiihiwa ehiroma hiiti;

" 'Ebaale eri abatongoli batala baati ebi, nj'eryafuuha ehulu ery'omugaso mu gosigosi.*

¹¹ Hino Musengwa omwene nj'owahihola, era hyenñunjisa abahibona.' "

* 12:10 12:10-11 Zab 118:22-23

¹² Abasigu ba Yesu ni bahisuna baati olugero olwo alugerire ni lunjamba hu nibo, nga bagesyaho ohwenda ohumunjamba aye nga batya ehinjindi hy'abaatu, nga bamuleha batiina.

Ehibuuso ehinjamba hu hunja omusolo

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Ebyo ni byanjwa, abasigu ba Yesu bamutumira balala hu Bafalisaayo n'ababala hu bawagizi ba habaha Herode, baje bamuheme bamunjambire mu malomere.

¹⁴ Ng'ango batiina bamuloma baati, "Musesa, humanyire huuti ewe ofira hu mazima era obula hu by'abaatu huhusiima ebinambulamo wabula abaatu bosibosi obabisya mu ngeri nj'enyene n'obasomesa ebi Hatonda genda bahole anabula hwehubbirya. Naahani Muhulu tulomere, hiraŋi ohunja Kayisaali habaha wa Barooma omusolo oba bbe? Hune omusolo oba hutagunja?"

¹⁵ Aye Yesu ng'ategeera ehi baaliho, ng'abaloma ati, "Lwahiina mukema? Mundeetere nana endusu njibone."

¹⁶ Ni bayimuleetera ng'ababuusa ati, "Ehifaananyi n'amasiina ebiryiho by'ani?" Nga bamugobolamo baati, "Bya Kayisaali."

¹⁷ Ng'ango Yesu abaloma ati, "Ale ebya Kayisaali mubijne Kayisaali, n'ebya Hatonda mubijne Hatonda." Nga bala benjuna engeri eyi anjunhiremo omubaso gwawe.

Ehibuuso ehinjamba hu hulamuha

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Ng'ango balala hu Basadukaayo, bano nj'abatafugiirira baati eriyo ohulamuha, batiina eyiri Yesu bamubuusa baati,*

19 "Musomesa, Musa omuñeeresa wa Hatonda gatunandiihira egambi ati, 'Singa omuutu afa galeha namwandu n'atamusaayemo mwana, mugandaawe atehwa ohumusika amusaalire abaana.'*

20 "Naaahani ñaaliño aboluganda musanvu. Ng'omudaayi ahwa omuhasi, cooka ng'afa n'atamusaayemo mwana.

21 Owohubiri ng'asika namwandu oyo era yeesi ng'afa n'atamusaayemo mwana. N'owohudatu yeesi atyo.

22 Bosibosi omusanvu nga bambalaho omuhasi oyo, cooka ndi bamusaalamo mwana. Naaahani bosibosi ni baali ni bañooyeño ohufa, ng'omuhasi oyo yeesi afa.

23 Olwo ñaahani hu ludaalo olu baatu bosibosi baliramuhiraho, omuhasi oyo aliba muha ani olwohuba gaaliho muhasi w'abaatu abo bosibosi?"

24 Nga Yesu abagobolamo ati, "Anjo mugotire era ehialeeteeye ohugota, hutamanya Ebyañandiihiwa, wayire obuñangi wa Hatonda.

25 Abaatu ni baliramuha, baliba hy'abamalayika mwigulu, ni batahwa era ni batafumbirwa.

26 "Ate mu butuufu suubira ti mwasomaho mu hitabo hya Musa omuñeeresa wa Hatonda, ebifa hu hulamuha hw'abafu. Mu hitundu ehiroma hu hadenjo aha Musa gabona ni hanya cooka ni

* 12:18 12:18 Bik 23:8 * 12:19 12:19 Mag 25:5

hataguhuliha, Hatonda galoma Musa ati, ‘Ndiise Hatonda wa Yibbulayimu ni Yisaka ni Yakobbo.’*

²⁷ Ehyo hiraga ti Ye Hatonda w’abalamu sosi w’abafu.”

Ehiragiyo ehihira obubbala

(*Mat 22:34-40; Luk 10:25-28*)

²⁸ Ng’ano nabaano mulala hu basomesa b’amagambi ga Hatonda owatiina, ng’anulira Abasadukaayo ni bahubba embaha ni Yesu. Ni gabona Yesu n’abagobooyemo bulani, nga yeesi amubuusa ati, “Hiragiyo hiina ehihira byosi-byosi?”*

²⁹ Nga Yesu amugobolamo ati, “Ehiragiyo ehisinga byosibyosi obubbala c’ehino: ‘Tega ohutwi ewe Yisirayiri, Hatonda Musengwa weefe nje Musengwa yejene.’*

³⁰ Era yendanga Musengwa Hatonda wuwo, n’omwoyo gugwo gwasigwosi, n’obulamu wuwo wosiwosi, n’amagesi gago gosigosi, n’amaani gago gosigosi.’

³¹ Ehiragiyo ehirona hwihyo mu bubbala, c’ehino: ‘Yenda omuutu wahyo ng’olu ewe weyenda wamwene.’ Ebula hiragiyo ehindi ehihira ebyo obubbala.”*

³² Ng’ano omusomesa w’amagambi oyo aloma Yesu ati, “Musomesa, ogobooyemo bulani. Ehi olomire oti Hatonda ali mulala yejene hituufu. Era nanuma wundi.”*

* **12:26 12:26** Hun 3:6 * **12:28 12:28-34** Luk 10:25-28 * **12:29 12:29-30** Mag 6:4-5 * **12:31 12:31** Leev 19:18 * **12:32 12:32** Mag 4:35

33 Era hiroma hiiti “Yendanga Hatonda n’omwoyo gugwo gwo sigwosi, n’amagesi gago gosigosi, n’amaani gago gosigosi era yendanga muliranwawo ng’olu weyenda wamwene. Era ng’ohugondera egambi lino hisinga ebisolo byosibyosi ebi baatu banyaayo ng’enjongo babyohye ni biri bihiweye, ko n’ebindi byosi ebi baatu banyaayo eyiri Hatonda.”*

34 Yesu ni gabona omusomesa w’amagambi ng’olu amugobooyemo n’amagesi, ng’amuloma ati, “Sooli njaleeni n’obunugi wa Hatonda.” Ohunwa hulwo, sijaaliyo muutu wundi owesinga ohumubuusa ebibuuso nindi.

Kurisito ni Dawudi

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Olundi Yesu ni gaali mu lunya lwa Yekaalu n’asomesa, ng’abuusa abaatu ati, “Lwahiina abasomesa b’amagambi baloma baati Kurisito Mwijuhulu wa Dawudi.

36 Ate nga Dawudi omwene, n’aliho Omwoyo Omutukuvu, galoma ati,
“ ‘Hatonda Musengwa gaaloma Musengwa yange
ati,

Yiihala ni wundireene
hu lubega olw’omuhono gwange omulungi,
ohwola olu ndifuula abasigu babo
ekookolo ey’ohutaho amagulu gago?’*

37 “Obanga Dawudi omwene amulanga Musengwawe nindi olwo ananga atye ohuba mwi-juhulu wuwe?” Ng’ehinjindi hy’abaatu abaliyo, banulirisa ebibono bibye bino n’amanyonyo.

* 12:33 12:33 Kos 6:6 * 12:36 12:36 Zab 110:1

Yesu alabula hu hwehuuma abasomesa b'amagambi

(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ Nga Yesu atiina mu moni n'ohubasomesa ati, "Mwehuume mubone ti simunamba sambo y'abasomesa b'amagambi abagenda ni bambaaye amaganduula amaleenje agehwesa hwiroba ohulaga ng'olu bahihenaho era abenda babaheese mu ngeri ey'ohubanja enono ni bali mu akisoni

³⁹ n'ohwihala mu bifo eby'enono mu mahumbaaniro nohu mbaga.

⁴⁰ Abanyagulula ebiiitu baahena mu mayumba ga banamwandu era abajumirya Hatonda n'ebibono ebyene ebingi olw'ohweraga. Balibanja ehiguudyo ehihiraho obubbala."

Ehirabo hya namwandu

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Yesu ni gaali ni gehaaye na hifo ana banerayo ehirabo mu Yekaalu ng'abona abaatu bangi ni banaayo ehirabo. Abanjinda bangi nga bataamo ebbeesa ejijera.

⁴² Ng'ano enwayo namwandu omugadi owatiina gaatamo obubbeesa bubiri obusembayo ohuba ow'omuendo omutono obugali.

⁴³ Nga Yesu alanga abeegi babe, beegerera ana ali, ng'abaloma ati, "Mbalomera ehituufu namwandu ono omugadi anayeyo hibbala bugali, ohuhira abandi bosibosi.

⁴⁴ Bala bataayemo ni batusa hu hingi ehi bali ni nahyo. Aye namwandu ono omugadi, mu bugadi buwe anayeyo hyosihyosi ehi abaaye ni

nahyo ehibaaye ni hija humuyeeda mu obulamu wuwe.”

13

*Obubonero owohuuja hwa Kurisito
(Mat 24:1-14; Luk 21:5-19)*

¹ Hu olwo Yesu ni gaali n’anjwa hu Yekaalu mulala hu beegi babe ng’amuloma ati, “Musomesa, oweene otye amabaale gano n’ebizimbe bino ng’olu biri binooono?”

² Nga Yesu amugobolamo ati, “Ebizimbe bino ebibbala ebi obona byosibyosi biribulunguha era sinjalibanjo ebaale wayire erala eririsigala ni liri hu lyahye. Gosigosi baligatepulula gaagwa njaasi.”

³ Yesu ni gaali ni gehaaye hu lusozi olw’emisaala Emizayiti ohulengerera Yekaalu, nga Peetero ni Yakobbo ni Yowaane n’Andereya bamuloma abebireho ehyama. Nga bamubuusa baati,

⁴ “Tulomereho, ebyo biribaano njaali? Era habonero hi ahaliraga haati ebyo byosibyosi binatere ohubano?”

⁵ Nga Yesu abaloma ati, “Mwehuume natabano abadulingadulinga.

⁶ Bangi baliija ni beranga ohutambisa obunangi wange era balidulinga bangi.

⁷ Era ni munjiranga etalo nana ni nala, simunjuhanga. Ejo jiri n’ohubano aye ekomerero yiriba yihiiri hwola.

⁸ “Amawanga galihubbagana, n’owahabaha buliwaagala owahabaha obundi. Nalibanano

musisi mu bitundu bingi hu hyalo era enjala erigwa. Aye aṅo galiba gahiiri gamutumbu.

⁹ “Ne nywe mubeṅo ni muhimanyire era ni mwetegehire, olwohuba balibanamba babanayo mu mbuga j’amagambi. Balibahubbira mu mahumbaaniro gaawe era balibemeha ohuṅosya mu mbuga j’abaami neja bahabaha ni babahabya ohuba baloobera bange, mubalomere obuhwenda wange era mube bujulizi eyi bali.*

¹⁰ Ekomerero n’ehiiri hwola, Amanuliro Amalanji gali n’ohubuulirwa eyiri abaatu mu mawanga gosigosi.

¹¹ “Era ni banabanambenga babanjira mu mbuga j’amagambi, simwenendehereranga ehi munalome aye mulomenga ehyo ehi Hatonda anabanenga ohuloma mu hiseera ehyo. Ebibono ebi munalomenga sibinaabenga byenywe aye binaabenga by’Omwoyo Omutukuvu.

¹² “Mu hiseera ehyo, abalebe baja hulyanganamo oluhwe owundi ganayo owahye ohumwita, n’abasaawe b’abaana boosi balinayo abaana baawe. Abaana balijeemera abasaaye baawe era bahena babanayo ohubeeta.

¹³ Era enywe abaatu bosibosi balibacaawa olwohuba baloobera bange. Aye oyo aligumira ebigosi ohwola hu komerero, nj’alinonoha.”*

¹⁴ “Ni mulibona ehiitu ehy’embiho ehi benyinyalya ni bahitaaye mu Yekaalu aṅa hitasaniye ohuba (asoma bino ategeere), hulwo

* **13:9 13:9-11** Mat 10:17-20; Luk 12:11-12 * **13:13 13:13** Mat 10:22

abaliba mu Buyudaaya, badulumiranga mu bitundu eby'esozi.*

¹⁵ Aliba namugulu hu nyumba yiye, n'aninuhanga, sigengiranga mu nyumba ohutusamo ehiitu hyosihyosi ehy'ohutiina ni nahyo.*

¹⁶ Era aliba hu muga, saagobolanga yingo hwiruhira ebyambalo bibye.

¹⁷ Mu ndaalo ejo abahasi abaliba ebida n'abookesa nj'abalisinga ohubonaabona.

¹⁸ Mwegalihire Hatonda, bino bitabaŋo mu biseera eby'efula n'obuŋololohi obungi.

¹⁹ "Mu ndaalo ejo, ŋalibaŋo ohubonaabona ohw'amaani, ni huhira hwosihwosi ohwali ni hubaayenjo, ohuŋwera erala olu Hatonda gatonda ehyalo n'ohwola hatyane. Era siŋalibaŋo hubonaabona ohuli hy'ohwo.*

²⁰ Singa Hatonda Musengwa sigahendeesa hu ndaalo ejo ej'ohubonaabona, siŋahaŋonireho muutu kadi mulala. Aye olw'abo abagatobolamo, endaalo ejo gajipiŋia.

²¹ "Mu hiseera ehyo, omuutu n'alibaloma ati, 'Bona! Kurisito oyu bafuujaho amate ohuŋola abaatu nj'ono ŋano,' oba ati, 'Bona! Nj'ola ŋala,' simwihirisanga.

²² Hiri hiityo olwohuba bangi balidulinga ni beranga Kurisito, oba ni beranga abanaabbi era balihola obubonero n'ebyamaliholiho ebyenunjisa, ni hiba ni hiŋangiha babbaamyee n'abatoble ba Hatonda.

* **13:14 13:14** Dan 9:27; 11:31; 12:11 * **13:15 13:15-16** Luk 17:31

* **13:19 13:19** Dan 12:1; Bik 7:14

²³ Olw’ehyo, mwehuume mbalomeeye byosi-byosi ni bihiiri hubaango. Kale mubengo ni muhimanyire era ni mwetegehire!”

Amagobola g’Omwana w’Omuutu
(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Aye mu ndaalo ejo, ehiseera eh’yohubonaabona ni hiriba ni hiŋooye, eryuba liribaho ehiirema, n’omwesi gulisima.*

²⁵ Emunyeenye jiriŋanuha ŋamugulu jakukumuha, n’ebiri ŋamugulu mu bbanga biri teteema.*

²⁶ “Mu hiseera ehyo abaatu balibona Omwana w’Omuutu ni gaajira hu bireri mu ŋono n’obunangi ow’amaani.*

²⁷ Era alituma abamalayika babe ohutiina mu njuyi josijosi ej’ehyalo, bahumbaanie abaatu babe abatobole ohuŋwa mu hiisi sonda y’ehyalo.”

Omusaala omutiini ng’ehyohuboneraho
(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ “Mubonere hu musaala omutiini muhene mwege. Amasaga g’omusaala ogwo ni gahena ohukukumuha, gusebuhaho amahoose amanyenyeeri, ng’omanya oti ebiro eby’endobooli binaatere ohwola.

²⁹ Mu ngeri nj’enyene, ni mubonanga ebindomireho ni birinjo, mumanyanga muuti ekomerero yinatere ohwola.

* **13:24 13:24** Yis 13:10; Ezek 32:7; 3:15; Hweh 6:12 * **13:25**
13:25 Yis 34:4; Yow 2:10; Bik 6:13 * **13:26 13:26** Dan 7:13

³⁰ “Mbalomera ehituufu ti ebiitu bino byosi-byosi binahabeeno abaatu ab’omulembe guno ni batanwano hufa.

³¹ Ehyalo hino n’ebiri namugulu mu bbanga birinwano aye ebibono byange sibirigwa njaasi.”

Nabula amanyire oludaalo wayire esaawa
(Mat 24:36-44)

³² Nga Yesu geyongera abaloma ati, “Cooka nanuma amanyire oludaalo olwene oba esaawa, eyi biitu ebyo biribeerano, n’abamalayika mwigulu oba Omwana wa Hatonda sibamanyire, ohutusaho Bbaabba yenene nj’amanyire.*

³³ Kale mubeño ni mwetegehire! Mutanongera, olwohuba simumanyire hiseera hino ana hiryolera.

³⁴ “Ehiseera hino hunahigehesye hubi muutu ahola n’aba n’atiina mu lugendo. Omuutu oyo n’aba n’anja mu mago, aleha n’anjambisye hiisi munjeeresa na wuwe omulimo ogw’ohuhola, ng’ahena alagira omuhumi w’ohu mulyango ohuhuuma.

³⁵ Olw’ehyo mubeño bulindaala ni mwetegehire, olwohuba simumanyire omwene mago ana aligobolera. Hamunga aligobola egulo, oba mu wiire ngati oba engoho ni yiholyoha, oba mu mugamba pwipwipwi.

³⁶ Atahanda hubagwaho bugwe, gabagaana ni munenyuha.

³⁷ Ehi mbaloma enywe era nj’ehi ndoma n’abasigaayeyo ti, ‘Mutanenyuha! Mubeño moni ni mwetegehire.’ ”

* **13:32 13:32** Mat 24:36

14

Oluhwe olw'ohwita Yesu

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Yow 11:45-53)

¹ Mu hiseera ehyo, yaali esigaayeyo endaalo ebiri, Embaga y'Abayudaaya ey'Ohuhebuliriraho Ohubihisya, n'Embaga eyi baliiraho emigaati eji batatayemo ehisimbulusa, joole. Abatangirisi b'abasengi, n'abasomesa b'amagambi ga Hatonda baali mu husala amagesi ag'ohunamba Yesu mu ngiso, bamwite.*

² Aye nga baloma baati, "Hutamunamba mu biseera eby'embaga, olwohuba abaatu baja hwediima."

Omuhasi ajuha amafuta ag'ebbeeyi hu Yesu

(Mat 26:6-13; Yow 12:1-8)

³ Mu hiseera ehyo, Yesu ni gaali mu habuga h'e Bbesaniya mu nyumba ya Simooni owaali omugenge, n'alya, nga njabaano omuhasi owati-inayo n'ecupa erimo amafuta amalanyi aganjunya ahaloosa era ag'ebbeeyi obugali aga balanga baati narudo. Ni goola ng'asembula ecupa eyo, amafuta agaalimo ng'agajuha hu mutwe gwa Yesu.*

⁴ Aye balala hu baaliyo nga baluŋa. Nga baloma baati, "Lwahiina gonoonire amafuta ago atyo?"

⁵ Bahagatundire, mwanjwamo ebbeesa ejibita mu dinaari ebihumi bidatu, bajigabira abagadi." Boloobya omuhasi oyo mu ngeri eyo.

⁶ Cooka Yesu ng'abaloma ati, "Lwahiina mumwoloobya? Mumulehe. Ehi gakoleeye hirani.

* **14:1 14:1** Hup 12:1-27 * **14:3 14:3** Luk 7:37-38

7 Abagadi banabenga ni nenywe bulijo era hiisi olu munendenga munabayeedenga. Aye ese sinja huba ni nenywe ehiseera hyosi.*

8 Omuhasi ono aholire ehi asobooye. Ajuhire amafuta agahaloosa hu mubiri gwange ni kiiri hufa, n'agutegeha olw'ohugusiiha.

9 Mbalomera ehituufu ti hiisi n̄atu mu hyalo hyosihyosi eyi banabuulirenga Amanuliro Amalan̄i, ni nahino ehi omuhasi ono aholire, banahiromengaho nga bamuhebulira.”

*Yuda afugiirira ohulya mu Yesu oluhwe
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)*

10 Ng'ano Yuda Yisikaryoti, mulala hu beegi ba Yesu ehumi n'ababiri, atiina eyiri abatangirisi b'abasengi ba Hatonda, ni genda ohulya mu Yesu oluhwe bamunjambe.

11 Abasengi ni banjulira ehi genda ohubaholera, nga basangaala era nga basuubisa ohumuna ebbeesa. Ohunwa hulwo nga Yuda atandiha ohwendula ahamanga ahohunayo Yesu eyi bali.

*Yesu alya n'abeegi babe Embaga ey'Ohubihisya
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14; Yow 13:21-30)*

12 Hu ludaalo oludaayi mu ndaalo j'Embaga Eyi baliiraho Emigaati Ejibatataayemo Ehisimbulusa era olu betiraho etaama eperepere ey'Embaga eyi bahebuliriraho Ohubihisya, abeegi ba Yesu nga bamubuusa baati, “Wenda huje hutegehere n̄ena eyi onaliire Embaga ey'Ohuhebuliriraho Ohubihisya?”

* 14:7 14:7 Mag 15:11

13 Ng'ango Yesu atuma babiri hu bo, n'abaloma ati, "Mutiine mu hibuga, munaagaane omusinde owetwihire esongo y'amaaji, mumulonde.

14 Mulome omwene nyumba omu anengire muuti; 'Omusomesa alomire ati mbo ehisenge hiri neena omu niye n'abeegi babe banaliire Embaga ey'Ohuhebuliriraho Ohubihisya?

15 Anabalage ehisenge ehibbala namugulu, mu kalina ehi bahenire ohulongosa n'ohutegeha, kale mutegehere omwo.' "

16 Ng'ango abeegi basimbuha, batiina mu hibuga. Era baagaana byosibyosi ni biri ng'olu Yesu gaali n'abalomire. Ng'ango bategeha Embaga ey'Ohuhebuliriraho Ohubihisya.

17 Owiire ni wiira, nga Yesu atiina n'abeegi babe ehumi n'ababiri.

18 Ni baali ni balya, nga Yesu abaloma ati, "Mbalomera ehituufu ti mulala hu enywe ali hulya ni neese hatyane, anandyemo oluhwe."*

19 Abeegi babe nga banakujala era hiisi mulala ng'abuusa Yesu ati, "Ndiise?"

20 Nga Yesu abagobolamo ati, "Mulala hu nywe ehumi n'ababiri, ali hutonga ni neese mu lubyu.

21 Omwana w'Omuutu baja humwita, ng'olu Ebyanjandhiwa bimulomaho. Aye jimwageene oyo amulyamo oluhwe! Hyahamubereeye hiranjinga sibamusaala!"

*Yesu alya n'abeegi babe ehiinjulo ehisebwayo
(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Kor 11:23-25)*

22 Ni baali ni bahiirya nga Yesu abugula omugaati. Ni gahena, geyaasa Hatonda,

* 14:18 14:18 Zab 41:9

ng'agubbongolamo aguja abeege babe abaloma ati, "Munaanje mulye, guno nj'omubiri gwange."

²³ Ng'ajo abugula ehipopo hy'envinyo. Ni gahena ohweyaasa Hatonda ng'abana bosibosi bahinyweho.

²⁴ Ng'abaloma ati, "Gano nj'amafuli gange aganahonjhe hu lw'abangi, ni gahahasa enda-gaano epyaha eyi Hatonda aholire.*

²⁵ Mbalomera ehituufu ti sinja hunywa hu nvinyo y'emizabbibu nindi, ohwola olu ndinywa epyaha,* mu bunugi wa Hatonda."

²⁶ Ni bahena ohwemba olwembo olw'ohujumirya Hatonda, nga batula, batiina hu lusozi olw'emisaala Emizayiti.

Yesu aloma ati Peetero anamwegaane

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Yow 13:36-38)

²⁷ Ng'ajo Yesu aloma abeege babe ati, "Mwesimwesi munadulume mwandehano, olwohuba hyanandiihiwa hiiti: 'Naheete omwayi, ng'etaama jisalaaniha.'*

²⁸ Aye oluvanyuma lw'ohulamuha, ndibeheerera ohutiina e Galilaaya."*

²⁹ Ng'ajo Peetero amuloma ati, "Wayire abandi bosibosi banadulume bahulehano ese sinahulehano."

³⁰ Nga Yesu amugobolamo ati, "Mu butuufu kulomera ti mu hiire ehyene hino, engoho yinaabe yitagobolamo huholyoha efunda eyohubiri, ni wahaneganira emirundi edatu."

* 14:24 14:24 Hunj 24:8; Yer 31:31-34 * 14:25 14:25 oba ndiyinywa bunyaaha. * 14:27 14:27 Zak 13:7 * 14:28 14:28 Mat 28:16

31 Cooka Peetero ng'agobolamo n'amuhahahisa erala ati, "Wayire hinetagise ohufira njalala ni neewe, sinahwegaane." N'abahye bosibosi nga baloma baatyo.

Yesu mu Gesesimane
(*Mat 26:36-46; Luk 22:39-46*)

32 Nga Yesu n'abeegi babe boola mu hifo ehi balanga baati Gasesimane. Ng'aloma abeegi babe ati, "Muhole ni mwihala njano, ese nje sabeho."

33 Ng'atiina ni Peetero, Yakobbo ni Yowaane era ng'atandiha ohutya n'ohweralihirira bugali.

34 Ng'abaloma ati, "Omwoyo gwange gwijuuye enaku eyoola n'ohunjita! Musigale njano, ni muliyo moni mutanjenyuha."

35 Ni geeyongerayo njatono mu moni ng'ahubba amafuha gegalihira Hatonda n'amusaba ni hiba ni hisoboha esaawa ey'ohubonaabona yitamwolaho.

36 Ng'aloma ati, "Bbaabba, ebiitu byosi-byosi binangiha eyi oli. Tuseho esaawa yino ey'ohubonaabona. Aye ewe ehi wenda hibe nj'ehiholewa, sosi ehi ese nenda."

37 Ni gagobolayo nga gagaana Peetero, Yakobbo ni Yowaane ni banjenyuha, ng'aloma Peetero ati, "Simooni, onjenyuha? Ndimusobola hubano moni wayire ohuhena esaawa ndala yonyene?"

38 Mutanjenyuha, mubejo moni ni musaba ko mutahemewa, mu butuufu emyoyo jenywe miheneerefu aye emibiri minafu."

39 Nga nindi gagamayo asaba ehiitu nj'ehyene ng'olu gasaba oludaayi.

40 Ni gagobola nga nindi abagaana ni banjenyuha, olwohuba emoni jaawe jaali jijuuye ero. Nga bahaya ehy'ohuloma.

41 Ni gaagama omulundi ogwohudatu ng'abaloma ati, "Muhinyuha era muhinuumula? Ale mulehere anjo! Esaawa ohunjaayo Omwana w'Omuutu mu bujangi w'abaatu ababbengi yoolire.

42 Mwinyohe hutiine. Bona! Owundyamo oluhwe nj'oyo gaaja."

Banamba Yesu

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Yow 18:3-12)

43 Yesu gaali ahiroma, ng'anjo ni naano Yuda, mulala hu beegi babe ehumi n'ababiri, goola n'ehinjindi hy'abaatu abaali ni banambire epi-ima n'esimbo. Abatangirisi b'abasengi ba Hatonda, n'abasomesa b'amagambi, ko n'abaatu abahulu mu gwanga baali babatumire ohumu-
namba.

44 Oyo owalya mu Yesu oluhwe gaali ahenire ohubaloma ati, "Oyu naagwe mu hifuba anaabe nje niye, mumunambe munire ni mumuhumire butiribiri."

45 Yuda ni goola, ng'anjo ni naano atiina anjali Yesu amuloma ati, "Musomesa!" Ng'ahena amugwa mu hifuba.

46 Nga bafuhumira Yesu, bamunamba bamuhadaasa.

47 Aye mulala hu baali ni bemereeye anjo, ng'asonolayo epiima yiye, atema omwidu w'omuhulu w'abasengi ba Hatonda amuhapulaho ohutwi.

48 Ng’ango Yesu ababuusa ati, “Mujire ohupamba ni muli n’epiima n’ebibbiro, hy’abajire ohujamba omuyekera?”

49 Hiisi ludaalo mbaayenga mba ni nenywe mu lunya lwa Yekaalu ni somesa, ni mutapamba. Aye hino muhiholire, Ebyanjandihiwa bisobole ohwolerera.”*

50 Ng’ango abeegi babe bosibosi bamulehango, baduluma.

51 Naaliho omuseere nalunje owaali n’atambaaye lugoye lundi ohutusaho olu gaali ni gewihiriye, ng’abaatu bamujamba n’alonda hu Yesu.

52 Cooka ng’abenunulaho aduluma majula, n’abaleheeye olugoye.

Bemaha Yesu mu moni j’Oluhiiho lw’Abayudaaya

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Yow 18:13-14,19-24)

53 Ng’ango banjira Yesu ewomuhulu w’abasengi. Abatangirisi b’abasengi bosibosi n’abaatu abahulu mu gwanga, n’abasomesa b’amagambi, nga besoloosa beehala mu hijaami.

54 Peetero galonda hu Yesu, ni gesambireho ahanaaniro. Nga gengirira erala mu lunya lw’omuhulu w’abasengi ba Hatonda, gehala n’abahuumi b’embuga nga hihoso goota omuliro.

55 Abatangirisi b’abasengi ba Hatonda n’Aboluhiiho lw’Abayudaaya Olubbala baali muhwendula obujulizi ow’obudulingi obu baneemeho ohwita Yesu aye babuhaya.

* 14:49 14:49 Luk 19:47; 21:37

56 Nga nabaano bangi abana obujulizi ow'obudulingi ni bamulumirisa aye obujulizi waawe ni butanambagana.

57 Era abandi nga benyoha, bana obujulizi ow'obudulingi ni bamulumirisa baati,

58 “Hwamuñulira n'aloma ati, 'Ndibbwagaño Yekaalu yino eyi abaatu baatongola, oluvanyuma mu ndaalo edatu, nditongola eyindi, eyitaton-golewa abaatu.' ”*

59 Aye obujulizi wa bano woosi ni butanambagana.

60 Ng'año omuhulu w'abasengi ba Hatonda gemeerera mu moni jaawe, abuusa Yesu ati, “Obula ehi ogobolamo? Hiina ehi oloma hu bino ebi bahulumirisa?”

61 Aye Yesu ganjoleera hunjoleera, n'asagobolamo. Omuhulu w'abasengi nga geyongera ohumubuusa ati, “Ndiwe Kurisito, Omwana wa Hatonda oyu hujumirya?”

62 Ng'año Yesu agobolamo ati, “Ndiise. Era mulibona Omwana w'Omuutu ni gehaaye hu lubega olw'omuhono omulungi ogwa Hatonda Omwene Bujangi era mulimubona ni gaajira hu bireri ebyomwigulu.”*

63 Ng'año omuhulu w'abasengi ahanula† ebyambalo ebi gaali ni gambaaye ahena aloma ati, “Hwendera hi obujulizi obundi?”

* 14:58 14:58 Yow 2:19 * 14:62 14:62 Dan 7:13 † 14:63 14:63 Ohuhanula ebyambalo haali habonero h'Abayudaaya ahalaga obusungu w'omuutu olw'ehiitu ehibi ehi aba n'aweene oba n'anjuliye.

64 Munjuliye ng'olu afodogooye. Enywe munjeega muutye?" Nga bosibosi basalira Yesu omusanga baati asaanira ohufa.*

65 Ng'abandi batandiiha ohumufujaho agate, bamuwiiha mu moni, nga bamuhubba epuusi ni baloma baati, "Tulomere ahuhubbire." Ng'abahuumi b'embuga bamunjira ni bamuhubba amanji.

Peetero geegaana Yesu

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Yow 18:15-18)

66 Peetero ni gaali mu lunya, ng'enwayo mulala hu bahaana abanjeeresanga ewomuhulu w'abasengi.

67 Ni gamubona ni goota omuliro, ng'amuhajaasa ahena amuloma ati, "Ewe weesi obaaye ni Yesu Omunazaleesi."

68 Cooka Peetero nga geegaana ati, "Ehi oloma sikimanyire era sikitegeera." Ng'ango Peetero anjwa mu lunya, atiina mu luhuubo olutula ebulafu. Ng'engoho yiholyoha.

69 Omuhaana ola nindi ni gabona Peetero ng'aloma abaali ni bemereeye ohuupi ni naye ati, "Omusinde ono nj'omulala hu babaaye ni bagendanga ni Yesu."

70 Nga Peetero atandiha ohulayira ati, "Mu mazima, ese simanyire omusinde oyu muloma."

Nabitanjo ahamanga hatotono, abaali ni bemereeye ohuupi ni naye nga bamuloma baati, "Hituufu oli mulala hu babaaye ni bagendanga ni Yesu, olwohuba weesi oli Mugalilaaya hya niye."

* 14:64 14:64 Leev 24:16

⁷¹ Aye Peetero gatandiha ohulayira n’ohwenjwaba ati, “Ese simanyire muutu oyo oyu mulomaho!”

⁷² Anjo ni naano ng’engoho yiholyoha omulundi ogwohubiri. Nga Peetero ahebulira ebi Yesu gaali n’amulomire ati, “Engoho yinaabe yitaholyoha efunda eyohubiri, ni wuneganiye emirundi edatu.” Ng’atemuha alira.

15

Bemeha Yesu mu moni ja Pilaato

(Mat 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Yow 18:28-38)

¹ Ni wahya mu mugamba, abatangirisi b’abasengi ba Hatonda n’abaatu abahulu mu gwanga, n’abasomesa b’amagambi ga Musa, ko n’abaatu abandi boosi abohu Luhiiho lw’Abayudaaya, nga bateesa ohubona ehi banahole Yesu. Nga bamuhaada bamunjira bamunjaye eyiri Pilaato.*

² Pilaato ng’amubuusa ati, “Ndiwe habaha w’Abayudaaya?” Nga Yesu amugobolamo ati, “Ng’olu oloma olwo.”

³ Ng’anjo abatangirisi b’abasengi ba Hatonda bamunjanabira emisango emyene emingi.

⁴ Nga Pilaato amubuusa ati, “Onjuma hya hwenosyaho? Soobona emisango eji bahunjanabira ni jiri mingi?”

⁵ Aye Yesu ganolera hunolera. Nga Pilaato genjunja.

* **15:1** **15:1**Pilaato gaali Murooma era nj’owaali omunugi w’etwale lya Buyudaaya. Abarooma mu hiseera ehyo nj’abaali n’obunangi obusalira omuutu ogw’ohufa.

*Basalira Yesu ogw'ohufa
(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25)*

⁶ Mu biseera by'Embaga ey'Ohuhebuliriraho Ohubihisya, Pilaato galehulanga omusibe oyu bamusunganga ohulehula.

⁷ Hu mulundi guno, mu komera mwalimo omusinde oyu balanganga baati Bbarabba, oyu baali ni bawonjire n'abajeemu bahye abaali ni beetire abaatu mu hediiimo ah'ohujeemera Aba-rooma abaali ni banjuga ehyalo hyawe.

⁸ Ng'ano ehibbubbu hy'abaatu hitiina ewa Pilaato himusunge abaholere ng'olu gaali n'abanahiise.

⁹ Pilaato ng'ababuusa ati, "Mwenda mba-wonjolorere Habaha w'Abayudaaya?"

¹⁰ Ehyo gahiroma, olwohuba gamanya ati Abatangirisi b'abasengi baali banjayeeyo Yesu olw'ekirihindi eyi baali ni nayo.

¹¹ Ne abatangirisi b'abasengi ba Hatonda nga batuuya abaatu balome Pilaato abalehulire nje Bbarabba mu hifo hya Yesu.

¹² Nga Pilaato ababuusa ati, "Naahani oyu mulanga habaha w'Abayudaaya muhole tye?"

¹³ Nga nibo bamugobolamo ni bahayaana baati, "Muhomerere hu musalabba!"

¹⁴ Nga Pilaato ababuusa ati, "Lwahiina? Aholire hibi hi?" Aye nibo nga beeyongera hweyongera ohuhayaana baati, "Mumuhomerere hu musalabba."

¹⁵ Pilaato olw'ohwenda ohubasangaasa, ga-balehulira Bbarabba ng'olu bamusunga. Aye ng'alagira bafaduule Yesu efaalu, nga ko ahena

amuṅayo eyiri abasirikale baje bamuhomerere hu musalabba.

*Abasirikale bajeeja Yesu
(Mat 27:27-31; Yow 19:2-3)*

¹⁶ Ng'abasirikale banjira Yesu mu lubiri lwa Pilaato olu balanganga baati Purayitoriyo, nga bahoba abahyawe bosibosi abomu hibinja ehyo bahumbaana.

¹⁷ Nga bamwambasa eganduula ery'erangi lya namasyoma, bagata amanwa mu ngeri y'omuge bamufiha hu mutwe.

¹⁸ Nga batandiiha ohumujeeja baati, "Wangaala, Habaha w'Abayudaaya!"

¹⁹ Nga banjamba olugada bamuhubba hu mutwe efunda n'efunda. Nga bahena bamufujaho agate, bamuhubbira n'amafuha ohumuhiina ti bamuṅa enono.

²⁰ Ni bahena ohumujeeja, nga bamufihulamo olugoye olwa namasyoma, nga bamwambasa engoye jije, nga ko bamutusa ebulafu bamunjira ohumuhomerera hu musalabba.

*Bahomerera Yesu hu musalabba
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Yow 19:17-27)*

²¹ Mu hiseera ehyo, ṅaaliṅo omusinde ow'e Kireene oyu balanganga baati Simooni owaali n'abita engira n'anwa mu hitehere ehirirene ehibuga. Simooni ono nj'owaali semwana y'Alekizanda ni Ruufusi. Abasirikale nga bamuṅagia ohubbeeda omusalabba gwa Yesu.

²² Ng'aṅo boosa Yesu mu hifo ehi balanga baati Gologosa, amahulu gahyo ti Ehifo Ehyahananga.

23 Nga bamuṅa envinyo yomu mizabbibbu ni bayitabuuyemo ehiresi ehi balanga baati miira. Cooka ng'agaana ohuyinywa.

24 Nga bamuhomerera hu musalabba, bagabana ebyambalo bibye ni babihubbiraho ahalulu ohubona hiisi mulala ehi ananjire.*

25 Bamuhomerera ni jinjera esaawa edatu ejomu mugamba.

26 Omusango ogu baali ni bamuhaabya nga baguṅandiiha hu hapande baati, HABAHA W'ABAYUDAAYA, nga bahananiha hu musalabba gugwe.

27 Ng'ango bahomerera n'abakondo babiri hiisi mulala hu musalabba gugwe. Mulala hu muhono gwa Yesu omulungi, owundi hu mugooda.

28 Ehyandiihiwa nga hyolerera ehiroma hiiti, "Bamubalira ṅalala n'ababbwagi b'amagambi."†*

29 Abaali ni babitajo nga boosi basugusa emitwe jaawe n'obusambuha ni baduha Yesu baati, "Ewe asobola ohubbwaganjo Yekaalu nindi wayitongola mu ndaalo edatu,*

30 wenonjole! Ninuha hu musalabba!"

31 Mu ngeri nj'enyene abatangirisi b'abasengi ba Hatonda n'abasomesa b'amagambi, boosi bamujerega ni baloma baati, "Ganonolanga bandi aye saananga hwenonjola niye omwene!

* 15:24 15:24 Zab 22:18 † 15:28 15:28 Ebyandiihiwa ebindi ebyahale binjuma lunyiriri luno. * 15:28 15:28 Yis 53:12

* 15:29 15:29 Zab 22:7; Zab 109:25; Mar 14:58; Yow 2:19

³² Kurisito Habaha wa Yisirayiri, ale n̄aahani an̄we hu musalabba, hubone konyo humufugi-irire!" Ni naabo aba bahomerera ni naye nga boosi bamuduha.

Ohufa hwa Yesu

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Yow 19:28-30)

³³ Ohun̄wa hu saawa mukaaga ejomu muusi ohwola hu mwenda ej'egulo, ng'ehiirema hin̄amba ehvalo hyosihyosi.

³⁴ Hu saawa ey'omwenda, nga Yesu alanga n'ejanjaasi ery'amaani ati, "Eloyi, Eloyi, lama sabbakusaani?" Amahulu gaahyo ti, "Hatonda wange, Hatonda wange, lwahiina wunde-hireno?"*

³⁵ Balala hu abo abaali ni bemereeye n̄aapi an̄o, ni ban̄ulira nga baloma baati, "Mun̄ulire, ali hulanga Eliya!"

³⁶ Ng'an̄o mulala hu bo aduluma atimya ehisumwa mu nvinyo eyisalire, ahita hu lugada an̄a Yesu ohunywa n'aloma ati, "Leha hubone hanye Eliya anaaje gamutusa hu musalabba!"*

³⁷ Yesu ng'alira n'ejanjaasi ery'amaani, ng'ahena afa.

³⁸ Ng'an̄o olutimbe olwomu Yekaalu ludwe-duhamo n̄abiri, ohun̄wa n̄amugulu ohwola n̄aasi.*

³⁹ Omuhulu w'ehibinja hy'abasirikale cikumi owaali ni gemereeye n̄a musalabba n'alengereeye, ni gabona engeri eyi Yesu gafamo,

* **15:34 15:34** Zab 22:1 * **15:36 15:36** Zab 69:21 * **15:38 15:38**
Hun̄ 26:31-33

ng'aloma ati, "Mu butuufu omuutu ono abaaye Mwana wa Hatonda!"

⁴⁰ Era ŋaaliŋo n'abahasi abaali ni besambireho ahamanga ni balengereeye. Mu abo mwalimo Malyamu Magadaleeni, Salome, ni Malyamu nyina ya Yose ni Yakobbo omunere.*

⁴¹ Abahasi bano bagendanga ni Yesu ni bamunjeeresa, olu gaali mu hitehere hy'e Galilaaya. Era ŋaaliŋo n'abahasi abandi bangi abaali ni bajire ni naye e Yersaalemu.

Basiha Yesu

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Yow 19:38-42)

⁴² Bino byosibyosi byaliŋo hu ludaalo lw'ohwetegehera obunahye n'enahabe Sabbaato. Ŋaaliŋo ow'eŋono owahiihanga mu Luhiiho lw'Abayudaaya Oluhulu,

⁴³ ni bamulanga baati Yosefu ow'e Alimataaya. Yosefu ono gaali alindirira ohuuja hw'obunugi wa Hatonda. Nga Yosefu gesinga atiina eyiri Pilaato amusunga omulambo gwa Yesu.

⁴⁴ Pilaato ni ganjira ati Yesu gaali ahenire ohufa, nga gejunja. Ng'alanga omuhulu w'ehibinja hy'abasirikale, amubuuse hanye dala Yesu gaali afuuye.

⁴⁵ Omuhulu w'ehibinja hy'abasirikale ni gamuhahasa ng'olu Yesu gaali ahenire ohufa, Pilaato gehirisa Yosefu ohunjira omulambo.

⁴⁶ Ng'ano Yosefu agula olugoye olulani olwa laasi, ng'atusa omulambo gwa Yesu hu musal-abba, agwambiha mu lugoye olwo, aguta mu higombe ehi baali ni babajire mwibaale mu

* **15:40 15:40-41** Luk 8:2-3

ngeri y'epungulu. Ng'anjiringisya ogubaale, gegalirango omulyango ogwingira mu higombe ehyo.

⁴⁷ Malyamu Magadaleeni, ni Malyamu nyina ya Yose, nga beetegeeresa aña bata omulambo gwa Yesu.

16

Ohulamuha hwa Yesu

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Yow 20:1-10)

¹ Oludaalo lwa Sabbaato ni lwanwaho, Malyamu Magadaleeni ni Salome ni Malyamu nyina Yakobbo, nga bagula amafuta agahaloosa, batiine banjaha omulambo gwa Yesu.

² Ni wahya, hu ludaalo oludaayi mu wiiki, mu mugamba pwipwipwi eryuba ni lyali ni lyahanwangayo, nga batiina hu higombe.

³ Batiinanga bebuusa baati, "Nj'ani anatumjiringisisye ebaale ohulitusa hu mulyango gw'ehigombe?"

⁴ Aye ni bagangamusa emoni ohuhejayo, nga babona baati baali balinjiringihisye ni balituhiise hu mulyango gw'ehigombe ate nga ebaale eryo lyali bbala bugali.

⁵ Ni bengira mu higombe, babona omuseere nalunje ni gehaaye hu luuyi olw'omuhono omulungi, ni gambaaye ekaaso ekosa. Ng'obuti bubanjamba.

⁶ Ng'abaloma ati, "Mutatya. Mwendula Yesu Omunazaleesi oyu bahomerera hu musalabba. Anjuma njano. Alamuhire. Mubone, hino nj'ehifo aña baali ni bamutaaye.

7 Mutiine mulomere abeegi babe ko weyite Peetero, muuti; ‘Atangiyemo atiina e Galilaaya. Eyo peyi munahamubonere ng’olu gabaloma.’ „*
 „*

8 Ng’abahasi abo batula mu higombe baduluma, olwohuba esisi n’obuti byali bibanambire. Era olw’obuti owo sibalomeraho muutu kadi mulala.

*Yesu abonehera Malyamu Magadaleeni
 (Mat 28:9-10; Yow 20:11-18)*

9 Yesu ni gahena ohulamuha hu ludaalo oludaayi mu wiiki gasooka hubonehera nje Malyamu Magadaleeni oyu gabbingaho emisambwa omusanvu.*

10 Ono nj’owatiina galomera abaloobera ba Yesu, mu hiseera ehyo aba obutahi waali ni wijuuye hu mwoyo n’ohulira ni balira.

11 Aye ni babalomera baati Yesu mulamu era ng’olu Malyamu Magadaleeni gamubona, sibafugiirira.

*Yesu abonehera abeegi babiri
 (Luk 24:13-35)*

* **16:7 16:7** Mat 26:32; Mar 14:28 * **16:9 16:9** Ebyanandihiwa ebindi ebyahale biri n’engohoba yino eyindi enyipi, ate mu bindi bayimeeda hu eyo eyiri mu nyiriri (16:9-20) oba yagobola mu hifo hy’eyo. Engohoba eyo enyipi nje yino: 9 Ng’ango abahasi abo batiina eyiri Peetero n’abahye, nga babalomera mu bupibi

¹² Ebyo ni byanwa, nga Yesu abonehera babiri hu beegi babe abaali ni batula ehibuga ni batiina mu hyalo cooka n'atafaana ng'olu gafaananga.

¹³ Ni gahena ohubabonehera nga baagamayo balomera abahyawe. Cooka nibo sibafugiirira hibono ehyo.

*Yesu abonehera abeegi babe ehumi namulala
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Yow 20:19-23; Bik 1:6-8)*

¹⁴ Oluvanyuma, nga Yesu abonehera abeegi babe ehumi namulala, ni behaaye ni balya. Ng'abanenya olw'ohutafugiirira hwawe, n'olwobuhahanyafu w'emoyo jaawe, olwohuba sibehirisa bibono by'abo abaali ni baamuweeneho n'ahenire ohulamuha.

¹⁵ Era ng'abaloma ati, "Mutiine mu mawanga gosigosi, mulomere abaatu bosibosi Amanjuro Amalanji.*

¹⁶ "Hiisi afugiirira era gabatiziwa, alinonolewa aye atafugirira, omusango gulimuhira.

¹⁷ "Abafugiirira banaholenga ebyamaliholiho bino. Mu siina lyange banaabbingenga emisambwa hu baatu, banalomenga mu ndimi eji bahiiri hwega,

¹⁸ ni bananambenga hu misota oba ni bananywenga ehiitu hyosihyosi ehiita, sibanolengaho higosi hyosihyosi. Ni bananambenga hu balwaye bananongenga."

*Yesu anjiriwa mwigulu
(Luk 24:50-53; Bik 1:9-11)*

* 16:15 16:15 Bik 1:8

19 Yesu Musengwa ni gahena ohuloma ni nabo, ng'anjiriwa mwigulu, gehala hu luuyi olw'omuhono omulungi ogwa Hatonda.*

20 Ng'abeegi babe batiina hiisi njaatu ni balomera abaatu Amanjuro Amalanji. Nga Yesu Musengwa abanjambirangaho ni bahola ebyamaliholiho ohuhahasa obuhwenda waawe.

* **16:19 16:19** Bik 1:9-11

**Endagaano Epyaha ko n'ebitabo ebindi
eby'Endagaano Ekayire mu Lunyole
Nyole: Endagaano Epyaha mu Lunyole (Bible)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nyole)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This is the New Testament in Lunyole of Uganda, with 10 books from the Old Testament.

All rights reserved.

2025-05-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 May 2025 from source files dated 17 May 2025

e00787cd-838f-597a-9477-00b97e4e2cff